

Hmeljar

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETO XXXIX

MAJ

ŠT. 5 - 1985

GLASILO SOZD HMEZAD, KI ZDRUŽUJE KMETIJSTVO ŽALEC * KMETIJSKI KOMBINAT ŠMARJE * KMETIJSTVO ILIRSKA BISTRICA * KMETIJSKA ZADRUGA »DRAVA« Radlje * SADJARSTVO »MIROSAN« Petrovče * VRTNARSTVO Celje * KMETIJSKA ZADRUGA »SAVINJSKA DOLINA« Žalec * ČEBELARSKA ZADRUGA Petrovče * KMETIJSKA ZADRUGA SLOVENSKA BISTRICA * CELJSKA MESNA INDUSTRIJA * CELJSKE MLEKARNE Celje * HMEZAD EXPORT IMPORT Žalec * STROJNA Žalec * MINERVA Zabukovica * GOSTINSTVO IN TURIZEM Žalec * NOTRANJA TRGOVINA Žalec * JATA ZALOG Ljubljana * INTERNA BANKA HMEZAD * HRANILNO KREDITNA SLUŽBA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA Žalec in SKUPNE SLUŽBE SOZD HMEZAD

Ne bodimo črnogledi!

Brez dvoma je potrebno ob delavskem prazniku prvem maju temeljito pregledati svoje delo, svoje ustvarjanje in prispevek oziroma naš delež celotni družbeni skupnosti, katere člani smo. Ob tem prazniku, ki je naš mejnik letnega ali večletnega ustvarjanja, je potrebno kritično oceniti naša ustvarjanja in delo. Pa ne zaradi tega, da nekaj analiziramo in ocenjujemo, marveč zategadelj, da bomo z izkušnjami, ki smo si jih nabrali, lažje premagovali probleme in težave.

Praznovanje letošnjega prvega maja je v zadnjem letu srednjeročnega obdobja in bomo lahko ob tej priložnosti tehtali in ocenjevali delovne rezultate, dosežene v tem srednjeročnem obdobju.

Letošnji prvi maj proslavljamo v dokaj zaostreni situaciji tudi v samem Hmezadu. Razna družbena gibanja, posebno še gospodarska kriza, so krepko prizadeli tudi delovne organizacije Hmezada. Nekatere bolj, nekatere manj. Vendar, vsaka OZD je bila prizadeta v takšni ali pa drugačni obliki, ali pa se je srečala s težjo gospodarsko situacijo, ki bo imela daljše posledice.

Prvič smo se v Hmezadu srečali z večjimi izgubami, ki jih večina izvira iz situacije, na katero ne moremo vplivati, ki je izven nas (obresti, tečajne razlike, nekontrolirano dvigovanje cen itd.). Zlasti v težki situaciji je predelava mleka in ves perutninski reprokrog, kakor vsa živinoreja. Tudi v uspešnih DO Hmezada so komaj prebrodili krizo, zlasti v tistih, ki imajo razvitejšo primarno kmetijstvo, posebno še živinorejo. Nekatera družbena merila, do njih moramo biti zelo kritični, so na kmetijsko dejavnost popolnoma pozabila, oziroma jo kot gospodarsko panogo potiskajo na socialno področje, kjer je ogromno problemov, ki jih na račun samo ene panoge, to je agroživinoreja, ne moremo reševati.

Prav negativni gospodarski rezultati zahtevajo od kolektivov, da najbolj odgovorno in skrbno obravnavajo nastale razmere. Največ lahko kolektivi pričakujejo od sebe in lastnih akcij. Zato je potrebno v sanacijskih programih precizno opredeliti naloge in konkretne izvajalce.

Tudi v ostalih DO je potrebno ukreniti vse, da bomo gospodarske ovire premagovali čim bolj uspešno. Nastala situacija bo zahtevala maksimalno angažiranje strokovnih delavcev, kakor tudi aktiven pristop organov samoupravljanja in DPO.

Racionalno moramo gospodariti s tistim, kar imamo. Zlasti še z denarnimi sredstvi, ki postajajo iz dneva v dan dražja in predstavljajo veliko obremenitev. Ne smemo pozabiti, da obresti predstavljajo enak izdatek kot OD in v Hmezadu znašajo blizu 40 % od ustvarjenega dohodka. To je podatek nad katerim se moramo zamisliti.

Tudi investicijska dejavnost je v letošnjem letu zelo zožena in omejena. Lanskoletni rezultati in predpisi so večini TOZD onemogočili vsakršno investicijsko aktivnost.

V vsa dogajanja moramo z vso odgovornostjo pritegniti delavca, ki je nosilec razvoja družbeno ekonomskih odnosov. Z nastalo situacijo moramo delavce temeljito informirati in pritegniti k sodelovanju in razreševanju problematike. Posebno jih je potrebno seznaniti, da današnji čas zahteva skupne napore, skupna prizadevanja in delavsko solidarnost. Le tako bomo uspešnejši.

Širšo DPS smo temeljito seznanili s problemi, ki se pojavljajo še zlasti v kmetijstvu in pričakujemo, da bo ustrezno reagirala in odgovorno pristopila k sanaciji sedanjih razmer.

Vendar ne glede na težave in probleme ne smemo biti črnogledi. Ne smemo se oprijemati parole oziroma gesla »samo, da se preživi«. Kljub težkim razmeram se moramo gospodarsko organizirati tako, da bomo lahko uspešno delovali in se razvijali naprej. Smo del naše velike socialistične samoupravne družbe, z našim uspešnim delom in prizadevanjem jo bomo krepili in njena hotenja dopolnili.

Vsem delavcem, združenim kmetom in obrtnikom čestitam za praznik dela in želim čim več delovnih uspehov.

Predsednik PO SOZD Vlado Gorišek

Slovenski hmeljar

Glasilo hmeljarskega društva za Slovenijo

Izhaja štirinajstodnevno * Karolična Din 20--, za mečlane Din 30--; posamezna številka Din 2-- * Uredništvo in uprava: Celje, Vodnikova ul. 2, telefon 216

Leto I

Celje, dne 26. septembra 1930

Štev. 11

Maja praznuje Hmeljar 55-letnico

Čestitamo
za 1. MAJ!

ČLAN CK ZKJ tov. Zvone Dragan med nami

Tovariš Zvone Dragan je 27. marca obiskal SOZD Hmezad. Razgovoru s predstavniki SOZD Hmezad – člani PO, direktorji DO in TOZD, predstavniki DPO SOZD so prisostvovali tudi sekretar MS ZK Celje Emil Rojc, sekretar OK ZKS Žalec Ludvik Semprimožnik in predsednik IS SO Žalec Ervin Janežič.

Namen razgovora je bil seznanitev tov. Dragana s poslovanjem in problematiko SOZD Hmezad in problematiko kmetijstva na sploh ter čuti informacijo tov. Dragana o sklepih in nalogah po 16. seji CK ZKJ, gospodarskih gibanjih v državi in aktivnostih komunistov in vodilnih delavcev pri razreševanju sedanje gospodarske situacije.

Po razgovoru si je ogledal novo mlekarino v Arji vasi in farmo v Zalogu. Popoldne je imel še predavanje širšemu političnemu aktivu občine Žalec.

USTANOVljen JE »HMEZAD INŽENIRING«

Petindvajsetega marca 1985 je sodišče izdalo odločbo o registraciji DO Hmezad Inženiring. S tem je bila delovna organizacija dejansko ustanovljena in je pričela z rednim poslovanjem s 1. 4. 1985 tj. z novim obračunskim obdobjem.

Že pred tem je bila 1. seja strokovnega sveta DO Hmezad Inženiring. Strokovni svet ima nalogo usklajevanja izvajanja programa

dela Inženiringa za članice SOZD in imajo v njem vse članice svoje predstavnike.

Strokovni svet je na tej seji sprejel sklepe, ki pomenijo osnovo za pričetek poslovanja Hmezadovega inženiringa

– potrdil je program dela in finančni načrt za leto 1985,

(Nadaljevanje na 3. strani)

RAZPIS ŠTIPENDIJ

SOZD Hmezad Žalec razpisuje za šolsko leto 1985/86 štipendije za naslednje poklice:

1. dipl. kmetijski inženir za rastlinsko proizvodnjo (KŽ)	1
2. dipl. kmetijski inženir za živinorejo (2-KŽ, 1-KZSd)	3
3. dipl. veterinar (KŽ)	1
4. dipl. inženir kemijske tehnologije (AG)	1
5. dipl. inženir računalništva (SOZD DSSS)	1
6. dipl. obramboslovec (AG)	1
7. kmetijski inženir za rastlinsko proizvodnjo (1 KŠ, 1-AG)	2
8. kmetijski inženir za živinorejo (2-KŽ, 2-KŠ)	4
9. ekonomist – notranja menjava (1-KŠ, 1-AG)	2
10. ekonomist – poslovne finance (KŠ)	1
11. kmetijski tehnik (KŠ)	2
12. kmetijski tehnik za kmetije (KZSd)	9
13. elektrotehnik za ind. elektroniko (AG)	1
14. ekonomski tehnik (1-AG, 1-MI, 1-KŠ)	3
15. strojni tehnik (MI)	1
16. vrtnar (VT)	2
17. mesar – sekač (CMI)	2
18. predelovalec mesa (CMI)	3
19. mlekar (ML)	7
20. prodajalec – tehnična smer (1-KŠ, 1-AG)	2
21. prodajalec mes. izdelkov (CMI)	5
22. natakar (1-KŠ, 5-GT, 1-KR)	7
23. kuhar (2-GT, 1-KR)	3
24. slaščičar (GT)	1
25. avtomehanik (1-ST, 2-AG, 1-KR)	4
26. strojni ključavničar (ST)	10
27. avtoklepar (1-ST, 1-KR)	2
28. avtoelektrikar (ST)	1
29. strugar (ST)	3
30. oblikovalec in spajalec kovin (KŠ)	2
31. avtoličar (KR)	1
32. orodjar (ST)	1
33. kmetovalec za kmetije II. (KZSd)	9
34. obdelovalec kovin II. (ST)	3

Kandidati morajo izpolnjeni prijavi oziroma vlogi (obr. DZS SPN-1) priložiti:

– potrdilo o vpisu v šolo,

– fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo VTOZD o opravljenih izpitih **do 30. 6. 1985**,

– potrdilo o premoženjskem stanju družine in številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu,

– potrdilo o dohodkih staršev v preteklem koledarskem letu iz delovnega razmerja iz kmetijstva, obrti in dohodki iz dela v podaljšanem delovnem času in drugih virov. Če so starši upokojeanci, priložijo odrezek od pokojnine za december 1984.

Za štipendije pri številki 12 in 33 morajo priložiti potrdilo TZO, da se njihovi starši združeni kmeti, otroci pa aktivno sodelujejo v aktivu mladih združnikov (sklep združnega sveta Hmezad KZSd).

Za kadrovske štipendije lahko prosijo kandidati, pri katerih dohodek na družinskega člana ne presega 23.598.– din, kar je 85 % povprečnega mesečnega dohodka na zaposlenega v SRS za leto 1984.

Prosilci za štipendije morajo poslati vlogo in vse zahtevane dokumente pod številkami 1–15 na naslov: SOZD Hmezad, DS Skupne službe – kadrovski oddelek, Žalec, Žalskega tabora 1, od številk 16–36 pa na naslov delovnih organizacij, ki so štipendije razpisale in so v razpisu označene s kraticami:

KŽ	– Hmezad Kmetijstvo Žalec, Žalec, Vrečarjeva ul.
KZSD	– Hmezad KZ Savinjska dolina, Žalec, Žalskega tabora 1
KŠ	– Hmezad Kmetijski kombinat Šmarje, Šmarje pri Jelšah
KR	– Hmezad KZ Drava Radlje ob Dravi, Koroška c. 65
MI	– Hmezad Minerva Žalec, Zabukovica, p. Žalec
VT	– Hmezad Vrtnarstvo, Celje, Ljubljanska c. 93
AG	– Hmezad Agrina, Žalec, Celjska c. 7
CMI	– Hmezad Celjska mesna industrija, Celje, Cesta v Trnovlje 21
ML	– Hmezad Mlekarna, Arja vas, p. Petrovče
ST	– Hmezad Strojna, Žalec, Ul. I. Uranjekove 1
GT	– Hmezad Gostinstvo-turizem, Žalec, Hmeljarska 2

Rok za prijavo in oddajo vse dokumentacije je **10. julij 1985**.

Komisija ne bo obravnavala pomanjkljivo izpolnjenih vlog, vlog z nepopolno dokumentacijo ter vlog, ki bodo prispele po roku.

Kadrovski oddelek SOZD

MOTNJE V MLEKARNI BODO ODPRAVLJENE

Skupna seja delavskih svetov SOZD Hmezad in DO Mlekarnje je bila konec marca sklicana na predlog poslovodnega odbora SOZD Hmezad zaradi takojšnjega sprejetja učinkovitih ukrepov za odpravo motenj v poslovanju DO Mlekarnje Arja vas.

Kritično so ocenili delovanje samoupravnih organov v ML, ker niso poskrbeli za izvajanje ukrepov sanacijske komisije in sklepov poslovodnega odbora. Tov. Repnik je navedel razmere preselitve proizvodnje v novo mlekarino in povezane dodatne stroške, specifično dela in kadrovske probleme ter problematiko zastarelosti nekaterih strojev, zaradi katerih so tudi odstopanja pri normativih porabe surovine. Tov. Čater je menil, da je potrebno na skupni seji prvenstveno doseči soglasje za pomoč Mlekarni in zastaviti poslovanje tako, da bo izguba čim manjša (predlagal je tudi, da bi se praksa se SOZD v popoldanskem času nadaljevala); tov. Jelen je navedel finančne pokazatelje iz sanacijskega programa in odstopanja od dejanskega stanja ob zaključku leta 1984; tov. Čulk je menil, da je bila prva faza predstavitev proizvodnje iz stare v novo mlekarino opravljena dobro, da pa se je potem proces upočasnil zaradi vzrokov subjektivne narave. Tov. Gorišek je glede na izgubo poudaril, da Hmezad ne more prevzeti tistega dela izgube, ki ni rezultat njegovega nedela temveč znanih družbenih ukrepov. Problemi so se pričeli kopičiti že pri samih pripravah na izgradnjo z različnimi zavlačevanji s strani zunanjih dejavnikov (slabši pogoji kreditiranja in višje obresti, sprememba deviznega sistema itd.). Sovlagatelji so dali le ime, obveznosti pa plačuje vse Hmezad. Na skupščini sovlagateljev so bili podani nekateri predlogi za pomoč pri saniranju Mlekarnje. Res je tudi, da kolektiv nove mlekarne ni vzel za svoje, ukrepi sanacijske komisije se niso izvajali, prav tako tudi ne sklepi poslovodnega odbora. Za neizvajanje so

predvsem odgovorni vodilni delavci v Mlekarni, premalo je bilo tudi prizadevanja, da bi nekatere stvari sami izboljšali. Vsi ti pojavi nam ne dajejo garancije, da bo začela mlekarina uspešno poslovati, zato bo potrebno sprejeti določene ukrepe. Izguba se planira tudi za letošnje leto, je pa potrebno napraviti vse, da bo čim manjša.

O pokrivanju izgube v DO Mlekarnje je poročal tov. Četina. Angažirana so sredstva republiških rezerv. Izguba je pokrita v celoti in sredstva tudi nakazana na žiro račun Mlekarnje.

Tov. Gorišek je še dopolnil poročilo z akcijo zbiranja sredstev, pri kateri so se angažirali člani PO, delavci Eo in Interne banke, vodilni delavci Mlekarnje pa so se pri tem premalo angažirali.

Delavska sveta SOZD Hmezad in DO Mlekarnje ugotovljata, da je DO Mlekarnje Arja vas zaključila poslovno leto 1984 z izgubo 384 milijonov din. Na višino izgube so vplivali tako objektivni vzroki v zvezi z izgradnjo (podražitev, tečajna razlika, obresti) kakor tudi subjektivni vzroki v sami Mlekarni (kadri, organiziranost, vodenje, disciplina).

Delavski svet in drugi organi v Mlekarni v času sanacije ne morejo sprejeti nobenih odločitev brez predhodnega soglasja Poslovodnega odbora kot nosilca sanacije v zadevah, ki se nanašajo na izvajanje ukrepov za odpravo motenj v poslovanju DO Mlekarnje.

Vse DO članice SOZD Hmezad bodo po svojih močeh pomagale pri sanaciji poslovanja DO Mlekarnje Arja vas.

Sprejeli so tudi obširen program ukrepov za odpravo motenj.

DO Kmetijstvo, DE Govedoreja je za oddano mleko v 1984. letu prejela od DO Mlekarnje priznanje in zlato plaketo

Nad 260 pridelovalcev mleka med slavnostjo v dvorani SOZD Hmezad v Žalcu

Ustanovljen je »Hmezad inženiring«

(Nadaljevanje z 2. strani)

– sprejel je razvid del in nalog ter plan zaposlitve kadrov v letu 1985.

Posebno točko je posvetil problematiki poslovnih prostorov za novo ustanovljeni Inženiring. Kot je vsem znano, so skupne službe SOZD zelo na tesnem s prostori. Po drugi strani pa rabi tudi KZ Savinjska dolina več prostora. Tako za novo ustanovljeni Inženiring tu ni prostora oz. bi s prostori, ki jih sedaj zaseda Inženiring, za silo zakrpali prostorsko stisko v skupnih službah in KZ. Po daljši razpravi je bil sprejet sklep, da za pridobitev poslovnih prostorov Inženiringa delovne organizacije združijo sredstva za dobo dveh let. Takšen sklep je tudi logičen iz več razlogov:

Hmezad Inženiring je organizacija skupnega pomena za članice SOZD, ki je ustanovljena na podlagi posebnega Samoupravnega sporazuma med članicami, in ji ustanovi-

teljice s tem pomagajo, da bo lahko zaživel in

nobena od sedanjih delovnih organizacij ni pričela iz nič, ampak je vsaka že imela neko osnovo za pričetek poslovanja ob ustanovitvi.

Še en sklep je bil sprejet, ki je izredno pomemben za novo ustanovljeno inženiring organizacijo. Strokovni svet poziva vse članice SOZD Hmezad, da v največji možni meri poverjajo dela Inženiringu.

Temu pozivu se vsekakor priključujemo tudi delavci novo ustanovljene Inženiring organizacije. Nikakor se ne bi smelo dogajati, da se dela, ki jih lahko opravi Inženiring, poverjajo drugim organizacijam izven SOZD. Le na ta način bo novo ustanovljena organizacija lahko zaživel in uspešno prestala največjo preizkušnjo prvo leto poslovanja. DO Hmezad Inženiring se bo po drugi strani trudila, da s kvalitetnimi storitvami zadovolji potrebe delovnih in temeljnih organizacij, članic SOZD Hmezad.

Polde Škafar

Novo parkirišče pred Strojno, TOZD PKM v Žalcu

Grames

Maksimalna angažiranost obeta lep dan

Teško je terencem, vajenim vsakršnih vremenskih sprememb, mirno in brez negotovanja prenašati tako dolgo in trdo zimo, kot je bila letošnja. Zato so si delavci TOZD Grames ob stabiliziranju lepega vremena oddahnili. Lepo vreme zanje pomeni odprte možnosti za začetek ali nadaljevanje terenskih del, pogoj za dober delovni rezultat in boljši zaslužek.

Ugodnejši veter je pri nas zavel že pred leti, ko smo izvedli notranjo reorganizacijo delovnih enot. To je bilo leta 1983, ko smo ob obstoječih DE Servis in DE Nizke gradnje, ustanovili še DE Oskrba, za potrebe opravljanja dejavnosti oskrbe in prodaje. Ob raznolikih dejavnostih TOZD Grames je bil to prvi pogoj za poenotenje in discipliniranje te službe.

Splošna gospodarska situacija je TOZD Grames pokazala, da daje največ možnosti za nadaljnje uspešno delo in za razvoj, usmeritev v potenciran razvoj dejavnosti DE

Nizke gradnje; to je usmeritev v melioracije, izvajanje del na površinskih kopih in namakanje. Ta delovna enota je najmočnejša po številu zaposlenih in tudi po doseženem rezultatu, kar potrjuje pravilnost odločitve.

Usmeritev v izvajanje melioracij je zahtevala tudi ustrezno strojno opremljenost. Konec meseca aprila bo ta delovna enota okrepljena še s tretjim drenažnim strojem in z vsem pripadajočim strojnimi parkom kompletno opremljena za izvajanje melioracijskih del.

Trenutno izvajajo melioracije za KZ Savinjska dolina na objektih Stebovnik, Virte, Galicija, za DO Kmetijstvo pa v Grajski vasi, za KZ Celje v Zadobrovi in Žepini. V maju 1985 se prične nadaljevanje del za OVP Zagreb na Černec polju.

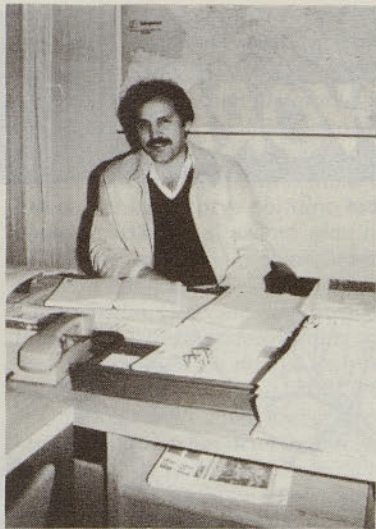
Drugo področje dela DE Nizke gradnje je izvajanje del na površinskih kopih. Ta dejavnost nam je dajala pečat že v preteklih letih, saj

Preizkušanje novega stroja za dreniranje v Žepini.

Lakonca – površinski kop premoga v Trbovljah,

Direktor Strojna, TOZD Grames, je optimist

je že tretje leto uspešna na površinskem kopu premoga Lakonca v Trbovljah.

Poleg svoje številne mehanizacije vključuje TOZD Grames na tem kopu tudi kapacitete svojih kooperantov: SGP Gorica, Transavto Postojna-PE Ljubljana, Obrtna zadruga Metlika.

Na Lakonci se bodo dela tudi letos nadaljevala v približno enakem obsegu, kot preteklo leto. Letos odpirajo novo področje na Bukovi gori, kjer potekajo pripravljalna dela. V letošnjem planu za odkop

premoga je zapisana impozantna številka: 190.000 ton, za kar bo potrebno odkopati in prepeljati na depozit 1.000.000 m³ jalovine. Če bo vreme njihov zaveznik, če ne bo prehudih okvar strojev, nihče, ki pozna te »bele« rudarje, ne dvomi v realizacijo plana.

Da Lakonca ne bo ostala edina tovrstna preizkušnja, priča 4. aprila 1985 podpisan protokol, za izvajanje del na površinskem kopu premoga Ostružnja za Elektrobosnajače TOZD Rudnik lignita Stanari. Z deli se bo predvidoma pričelo 22. 4. 1985. Na tem dnevnem kopu gre za lignit mlajšega porekla. Zaradi izredno nizkega procenta vsebovanega žvepla je izredno zanimiv za termoelektrarne.

Kot tretja smernica dela je v DE Servis nastal zametek proizvodnje kapljičnega namakanja in namakanja z razprševanjem oz. umetnim dežjem.

V mesecu maju je predviden začetek del na instalaciji namakalnega sistema Valandovo na področju 250 ha. Investitor je Zemljodolski kombinat Anska reka – Makedonija.

Zastavljen program dela v TOZD Grames, v tem mladem delovnem kolektivu DO Strojne, je raznolik in zahteven. Predpostavlja maks-

malno delovno angažiranost, velikokrat tudi samoodrekanje, predvsem pri delih na terenu. Kruh delavca bo v letu 1985 obilno prepojen z znojem, a bo morda zato še slajši, zagotovo pa debelejši.

Če bi ob koncu sodili po ljudskem reku, da se po jutru dan spozna, daje zastavljeno delo v prvi četrtini leta slutiti, da se delavcev TOZD Grames obeta trd, delaven in prav zato lep dan.

Direktor
Vladimir Podbregar

Vkopana cevna mreža za namakalni sistem v hmeljišču

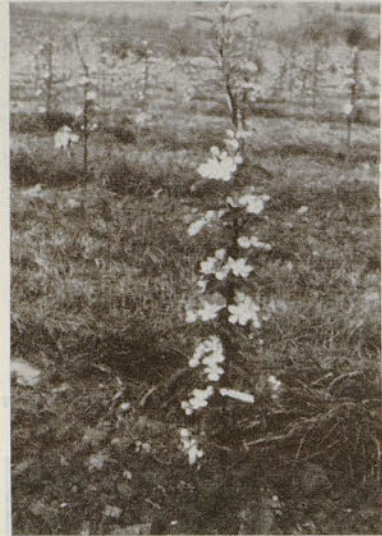

velik uspeh DO Strojna, TOZD Grames

SADJARSTVO

V DO SADJARSTVO »MIROSAN«

Tehnologija pridelovanja sadja, predvsem jabolk izredno hitro napreduje. Slovenska proizvodnja išče svoje vzornike predvsem v deželah z največjimi znanstvenimi in praktičnimi dosežki, predvsem v Holandiji, Belgiji in Južni Tirolski.

V sodobnem nasadu jabolane rodijo že v drugem letu

Vedno bolj se uveljavlja majhno drevo in veliko število dreves na ha (2500–4000). Takšen način sadjarjenja omogoča šibka podlaga (M 9, M 27 in M 26), primerna tla in klimatsko ugodne lege. Pri sortah se je slovensko sadjarstvo pravilno usmerilo, saj so bile zadnjih 10 let posajene sorte, ki so se uveljavile tudi v drugih deželah in so cenjene na svetovnem tržišču: jonagold, gloster, elstar, manj idared.

Z veseljem ugotavljamo, da so kupci štajerskih jabolk – predvsem ZRN in Belgija s trpežnostjo in kvaliteto zadovoljni in da se odpirajo možnosti izvoza.

V jeseni 1984 smo izvozili v Belgijo 24.000 sadik jabolčan

Zadnjih nekaj let je bilo slovensko sadjarstvo v okviru agroživilstva kot prednostne panoge zapostavljeno. V celoti so bili nekaj let ukinjeni krediti za napravo nasadov. V letošnjem letu ponovno banke kreditirajo napravo nasadov, vendar pod izredno neugodnimi pogoji in ne vemo, kako bo sadjarstvo lahko preneslo tako visoko obrestno mero. Tudi investicijski stroški so zaradi izrednih podražitev repromaterialov dosegli že preko 2 (dva) nova milijona.

Drevesničarska proizvodnja je zaradi manjše obnove stagnirala, letošnja izredno huda zima pa je povzročila izredno visoko škodo v slovenskih drevesnicah. Tako je nastopila tako značilna situacija: investicijska sredstva bodo na razpolago, ne bo sadik za obnovo. Vedno nam manjka sistematičnega dela, tako priljubljene akcije običajno ne rodijo dobrih sadov.

Poleg zimske rezi se vedno bolj uveljavlja tudi poletna

Lansko leto je bila proizvodnja sadja, predvsem jabolk zelo obilna. Kot posledica dobre letine v plantažah in kmečkih nasadih je slabša prodaja predvsem starejših sort jonatan in zlati delišes. Nove sorte se prodajo kar ugodno. Formiranje cvetnih brstov je zaradi obilne letine bilo slabše, poleg tega je tudi zimska pozeba napravila veliko škodo, tako lahko pričakujemo podpovprečno letino, v kmečkih nasadih pa slabo.

V DO Sadjarstvo kljub restrikcijam pri kreditiranju naprave nasadov nismo obnove opustili. V zadnjih letih je bilo obnovljeno 45 ha nasadov jabolčan ali slaba polovica vseh površin. Drugo polovico bi morali obnoviti v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Upokojenci opravijo svoje delo vestno

Zaradi pridelave dobre kvalitete sadnih sadik bi lahko drevesničarstvo povečali. Vendar vsako leto nastopajo izredne težave pri preskrbi s primernimi površinami. Zadnji dogovor z DO Kmetijstvom je bil uspešen. Tuji kupci želijo nabaviti pri nas sadne sadike, vendar takšno kvaliteto, ki je za evropski

trg primerna. Takšno kvaliteto pa je mogoče doseči le v dobrih tleh. Devizni efekt je lahko bistveno večji s ha površine kot pri hmelju (ca. 40.000 DM na 1 ha). Tudi dosežena cena na tujem trgu je interesantna, oziroma višja kot na domačem trgu.

Vid Korber, dipl. ing. agr.

Agrotehnika naravnih in zasejanih travnikov

Travna ruša – ruša, kot združba rastlin na travnikih, je lahko samonikla – neravni travniki ali pa umetna združba – sejani travniki. Toda tudi umetna združba rastlin na sejanih travnikih se postopoma razvija v združbo rastlin, kjer se prično uveljavljati samonikle travniške rastline, ki s tem zmanjšujejo prostor in delež sejanih trav in detelj.

Kadar pokriva ruša tiste površine, ki zaradi reliefa, globine profila in sestave tal niso primerne za njive, govorimo o naravnih travniških površinah – naravnih travnikih.

Včasih tudi površine, primerne za njive, zasejemo s travno deteljno mešanico – govorimo o relativnih travniških površinah – sejanih travnikih, ki so praviloma za 3 do 5 let vključeni v kolobar. Praviloma delamo tako, kadar imamo dovolj njivskih površin, manjka nam travniških površin. Dogaja se prav tako obraten proces, da v pomanjkanju njiv preoravamo absolutne travniške površine – naravne travnike in jih spreminjamo v relativne njivske površine, zlasti se to prakticira na melioriranih površinah. Najpogostejša napaka, ki se še vedno ponavlja, je preoravanje ab-

solutnih travniških površin takoj po končni odvodnji in spreminjanje le-teh v njive. Prvi posevek na takšnih tleh mora biti ustrezna travnodeteljna mešanica, kajti le takšna rastlinska združba lahko biološko v najkrajšem možnem času (aktivira) usposobi tla za normalno pridelovanje in tudi za relativne njive.

Naravni travnik je rastlinska združba, ki ne ustreza vedno našim načrtom o pridelovanju krme. Zato z različnimi posegi skušamo prilagoditi in tudi prilagajamo to združbo rušo našim namenom. Osnovni ukrepi, s katerimi posegamo v rušo in jo uravnavamo po svojih namenih, so:

- melioracije (hidro, kemo-),
- gnojenje,
- način rabe (košnja, paša),
- čiščenje ruše (zadrževanje in uničevanje plevelov),
- dosejevanje ali izjemoma obnova travne ruše.

Z istimi ukrepi seveda posegamo tudi na zasejanih travnikih, le da je vrstni red postopkov nekoliko spremenjen. Tam si sledi po melioracijah – če so potrebna najprej zasejevanja – obnova travne ruše, potem pa ostali ukrepi – gnojenje, način rabe, čiščenje.

Z melioracijami skušamo čim bolj usposobiti zemljišča za pridelovanje ali na travinju ali na njivah. Običajno nam uspe iz absolutnih travniških površin usposobiti zemljišča tako, da pridobimo relativne njive za kolobarjenje na melioriranem zemljišču. Od melioracij so prve običajno **hidromelioracije**, ko skušamo gladino podtalnice znižati na globino, ki nas ne ovira niti pri pridelovanju niti pri izboru rastlin. Običajna globina podtalnice, ki ustreza pridelovalnim namenom, je od 80 cm do 120 cm pod površino.

Od naslednjih melioracij pa so važne predvsem **kemične melioracije**, ko reguliramo kislost zemljišča in količino hranilnih snovi v tleh. Praviloma dajemo vzorce zemlje z melioriranih zemljišč v analizo, zato da lahko ustrezno založno gnojimo s P in K – meliorativno gnojenje in da uravnavamo kislost tal – apnenje. Kislost zmanjšujemo do območja med pH 5,5 in 6, kjer je območje kislosti, ki je primerno za večino rastlin, ki jih lahko pridelujemo na takšnih tleh.

Kadar melioriramo bolj razgibana zemljišča, moramo poseči še po **kulturnih melioracijah**, ki zajemajo različne izravnave terena in premike zemlje. Kadar so potrebni premiki zemlje, jih opravimo **pred** kemičnimi melioracijami. Pri kulturnih melioracijah moramo biti posebno pozorni na živico, da je ne zagnemo z mrtvico pri zemeljskih premikih. Pri vseh večjih premikih je potrebno najprej odrgniti živico (humus), ki jo po končanih glavnih izravnavaх zemljišča zopet razgremo po površini, kar je eden od osnovnih pogojev za hitro (aktiviranje) usposobitev zemljišča.

Kot sem že omenil, je najprimernejši prvi posevek na melioriranih zemljiščih (na težkih in srednje težkih tleh), posevek **travno deteljne mešanice**, ki najhitreje in najučinkoviteje takšna tla oživi in usposobi za nadaljnje pridelovanje. Ruša najhitreje izboljša strukturo v ravnem horizontu (do 20 cm), ko jo preplete s koreninami, v tleh se hitro razmnožijo mikroorganizmi, ki so sestavni del živega sloja zemlje, zlasti razne alge, glivice in bakterije – **mikroflora tal**, kot tudi **mikrofavna tal** od praživali do deževnikov. S tem je podana osnova za nastanek humusnega sloja, kot najbolj aktivnega sloja za pridelovanje. Za primerjavo samo to, da znaša suha koreninska masa pri travnodeteljnih mešanicah od 9,5 t do 14,8 t suhe mase na ha, v 10 t hlevskega gnoja pa imamo povprečno 1,7 t suhe mase.

Zasejevanje ali obnova travinja se izvaja predvsem na melioriranih travnikih. Načini obnove so različni in so odvisni od zemljišča, kako je po melioracijah spremenjeno in od opreme – strojev, s katerimi razpolagamo.

V kolikor so bile na zemljišču izvedene večje izravnave terena, nam pred setvijo ni potrebno uničiti poprejšnje rastlinje, se lahko odločimo med **klasično obdelavo tal** in setvijo ali **minimalno obdelavo tal** in setvijo.

Kadar moramo uničiti poprejšnje rastlinje, plevela ali ostanke travne ruše, takrat moramo kot prvi ukrep izvesti desikacijo – uničenje ruše s herbicidi. V ta namen uporabljamo predvsem Roundup (5–10 l/ha) ali mešanico Gramoxona in Reglona (3 l + 3 l/ha), ki slabše uničita poprejšnje rastlinje. Po uničenju ruše izberemo enega od postopkov za pripravo zemlje in setev, odvisno od mehanizacije, ki jo imamo. Pri pripravi zemlje in setvi skušamo s čim cenejšimi metodami pripraviti zemljo in zasejati. Vendar pri najcenejših metodah ne dosežemo vedno tudi dobrih rezultatov, zato se, kadar nam opremljenost dopušča, raje odločimo za nekoliko dražji, a temeljitejši način priprave zemlje za setev.

Pregled postopkov priprave zemljišča in setve, ki so bili preizkušeni tudi na našem območju:

- klasična obdelava tal in setev 520–603 kWh/ha,
- herbicid + minimalna obdelava setvijo 421–445 kWh/ha,
- herbicid + krožna brana s setvijo, valji 431–454 kWh/ha,
- herbicid + direktna setev 125 kWh/ha,
- herbicid + freza, setev, valji 421 kWh/ha.

Gornji postopki so dopolnjeni tako, da se namesto krožne brane uporablja zvezdasta brana (Batuje), ki je po delovanju še najbližje frezi, za valjanje pa Cambridge valji.

Kadar imamo živico pretežno ohranjeno, je najpametneje uporabiti postopek minimalne obdelave ali najbolj podobne postopke (freza, zvezdasta brana), zato da se obdelava predvsem živi sloj, v katerega potem pride seme.

Izbor pravilne travno deteljne mešanice je odločilen za bodoči sestav ruše. Pri izboru moramo upoštevati predvsem:

- tla,
- količino padavin,
- namen oz. način rabe.

Imamo značilne vrste iz ruše, ki so zelo plastične in jih lahko sejemo na lahkih in na težkih tleh, druge vrste zahtevajo samo lažja ali samo težja tla. Pri sestavi mešanice skušamo poleg tistih vrst trav in detelj, ki so primerne za določena tla, dodati še kakšno vrsto, ki je bolj plastična oz. prilagodljiva v zahtevah. Obnova travnika je drag postopek, zato se odločimo za obnovo za več let (3–5 let), temu primerno potem sestavimo mešanice. Osnovno razmerje trave: detelje za večletno rabo, je 80 : 20.

Odločitev za posamezne vrste trav in detelj je pogojena tudi z načinom rabe ali za košnjo ali za pašno košno rabo. Vsekakor moramo izbrati takšne vrste, ki dobro prenašajo pogosto rabo, kajti za 2 košnji letno se ne izplača obnavljati travnika.

Gnojenje travne ruše je poleg načina rabe odločujoč dejavnik, ki nam vpliva na višino pridelka. Kadar govorimo o intenzivnem pridelovanju na travnatem svetu, imamo v mislih pašno-košno rabo ali vsaj 3 odkose, bolje pa 4 odkose. Pri 3 odkosih imamo sicer večji pridelek suhe snovi (75–80 dt/ha) in 797 kg SB, pri 4 odkosih (65–70 dt/ha) suhe snovi nekaj manj, pa več SB – 862 kg/ha.

Na travinju iščemo bolj pridelek beljakovin kot ŠV, zato je odločitev jasna.

Kako gnojiti: osnova so analize zemlje, kar nam omogoča racionalnejšo porabo gnojil, po izkušnjah s poskusi je znano, da v povprečju gnojimo 4 kosne travnike:

N 40 kg + 60 kg + 60 kg + 40 kg : P2O5 100 kg, K2O 150 kg/ha.

Hlevski gnoj za travinje, razen na plitkih peščenih tleh, ni potreben, dočim gnojevko najbolje izkoristimo prav na travinju. Za zemljišča, kjer so bile večje izravnave terena, je hlevski gnoj odlično sredstvo za oživitve zemlje, ker z vnešenimi mikroorganizmi hitreje oživi obdelovalni sloj zemlje. Poseben problem pri gnojenju z gnojevko predstavljajo pleveli, ki se vnašajo, zato gnojevka na novo sejanih – obnovljenih površinah ni priporočljiva, dokler se ruša ne zgosti.

Čiščenje ruše je vzdrževalni ukrep, ki se prične s spomladanskimi (ranim) brananjem in obsega uničevanje plevelov med vegetacijo in zadnjo košnjo, da ne pride ruša previšoka v zimo.

Med vzdrževalne ukrepe spada tudi dosejevanje v presleže ali po vsej površini, zlasti če je zima razredčila rušo. Za dosejevanje še nimamo ustreznih načinov, ki bi zagotavljali uspeh tudi na večjih površinah. Kolikor toliko zadovoljive s kolturnimi sejalicami, če je zemlja dovolj vlažna. Ta postopek je uporaben tudi po kemičnem čiščenju ruše s selektivnimi herbicidi, po isteku karenčne dobe. Vendar, dokler ne bomo imeli specialnih sejalic za direktno setev v obstoječo rušo, toliko časa ne moremo pričakovati večjih premikov.

Janez Luževič, dipl. inž. kmet.

HMELJARSTVO V ZDA

Po reviji »BRAUWELT« št. 8 z dne 21. 2. 1985 povzemamo članek avtorja G. Probasco – iz Yakime. ZDA, ki so ob Nemčiji največji proizvajalec hmelja v svetu, so pogostokrat tudi vzrok in posledica za najrazličnejša tržna nihanja na tržišču hmelja. Prepričani smo, da bo članek zanimiv tudi za naše bralce in ga zato delno posnemamo.

ZDA imajo zelo razvito hmeljsko mehanizacijo, za ameriške farmarje pa je značilno, da imajo zelo velike proizvodne obrate in idealne rastle pogoje. V Yakimi dosega ameriški s prvoletnimi nasadi 50–80 % normalne letine. V letu 1984 so v ZDA pridelali 520.000 Ztr hmelja. ZR Nemčija je lani pridelala za primerjavo 722.000 Ztr./50 kg.

Zgodovinski razvoj:

Začetki hmeljarstva so v ZDA že v 17. stoletju na vzhodni obali. Od sredine 19. stoletja se je hmeljarstvo razširilo tudi na zahod. Ob prelomu stoletja je bila država New York še vedno največji proizvajalec pred Kalifornijo in Oregonom, po letu 1909 je začela država New York hitro zaostajati. Vodilna sorta je bila Cluster, s katero je zaradi svoje neodpornosti proti peronospori na vzhodni obali hmeljarstvo počasi propadlo. Peronospora se je prav tako razširila tudi na zahodno obalo, vse to je imelo za posledico prestavitve proizvodnje Cluster iz polvlažnih področij Kalifornije, Oregona in Washingtona v področje suhe doline Yakima. Istočasno z umikom sorte Cluster v Yakimo so pričeli s sejanjem tudi sorte Fuggle in proti peronospori odpornejših sort Bullion in Brewers Gold, ki so jih prinesli iz Anglije. S temi sortami se je obdržalo hmeljarstvo v Oregonu in Kaliforniji v štiridesetih letih.

Izredno ugodna klima doline Yakima in obsežni namakalni sistemi v tej dolini so imeli za rezultat, da se je hmeljarstvo v kasnejših letih zelo zreduciralo v Kaliforniji na 53 ha in v Oregonu na 1.993 ha. Dolina Yakima se odlikuje po izredno suhi puščavski klimi, z zelo dolgi-

mi dnevi in nekoliko nižjimi temperaturami v zadnji fazi rasti hmelja ter z nizkimi zimskimi temperaturami. Zaradi geografske širine so v Yakimi in v Idaho v primerjavi s Kalifornijo poletni dnevi daljši skoraj za 2 uri.

Posamezne sorte se pridelujejo v različnih področjih. V največjem, Yakimi, se v največji meri prideluje Cluster, na drugem mestu je Galeana. V Oregonu tvori sorta Willamete skoraj polovico proizvodnje, precejšen delež je tudi na sorti Fuggle. Cascade in Talisman sta edini sorti, ki sta na jugu Oregona v Grande Passu. V državi Idaho (Boise) zavzemata Galeana in Eroica polovico proizvodnje, drugo polovico pa sestavljata Cluster in Talisman. Na severu države Idaho v Bonner's Ferry se prideluje izključno Hallertau Mittelfrüh, v Kaliforniji v bližini Sacramenta pa samo Cluster.

Po posameznih sortah so glavne značilnosti sort v naslednjem:

Cluster. Sam izvor sorte ni poznan, je najstarejša sorta, ki je v ZDA. Še vedno pokriva 42 % celotne proizvodnje, čeprav je bil dolga leta edina sorta v proizvodnji. Razen občutljivosti na peronosporo nima negativnih lastnosti. V proizvodnji sta zgodnja in pozna sorta. Nista zahtevni v proizvodnji in zelo lepo se obirata. Skladiščno je obstojen in daje konstantne donose.

Fuggle. Sorta izhaja iz Anglije, od koder so jo prinesli 1861. leta. To je zelo dobra aroma sorta, iz nje se je pri nas razvil tudi Savinjski Golding. Na trgu ima pozicijo dobre aroma sorte, dokaj odporna proti peronospori. Kljub dobri aromi značilnostim se je površina sorte znižala na 5 % celotnih površin na račun sort z visoko alfo.

Pridelovalne površine v ZDA v letu 1984 po posameznih sortah:

Sorta (ha)	Washington	Oregon	Idaho	Kalifornija	Skupaj
Cluster	5130	0	251	52	5433
Talisman	30	56	173	0	261
Angleški hmelj	898	128	15	0	1040
Eroica	251	18	336	0	604
Galena	1572	47	332	0	1952
Nugget	350	60	9	0	418
Olympic	34	0	0	0	34
Fuggle	37	624	0	0	661
Willamette	2	860	0	0	862
Cascade	877	187	61	0	1125
Ostalo	168	13	118	0	293
Skupaj	9349	1993	1295	53	12.683

Pod oznako angleški hmelj amerikanci imenujejo sorti Bullion in Brewers Gold.

Po posameznih letih so se površine posameznih sort različno gi-

bale. Iz tega vidimo predvsem trend ameriških proizvajalcev po zelo visokih vrednostih alfa kislin v zadnjem času.

Sorta	1968	1975	1980	1984
Cluster	9874	8719	8261	5433
Talisman	1	487	325	261
Angleški	561	768	2694	1040
Comet	0	170	280	0
Eroica	0	0	34	604
Galena	0	0	134	1952
Nugget	0	0	0	418
Olympic	0	0	0	34
Fuggle	1053	1021	853	661
Cascade	0	1747	2080	1125
Willamette	0	0	120	862
Ostalo	0	85	220	293
Skupaj	11.488	12.997	15.001	12.683

Zelo velike razlike so pri ameriškem hmelju razvidne iz naslednje

tabele, v kateri so razvrščeni po donosu in kemični vrednosti.

Sorta	Donos Ztr/ha	Beta kisline %	Alfa kisline %	kg/ha Alfa kislin
Cluster	42,6-49,3	4,5-6,0	6,0-8,0	128-196
Talisman	44,8-51,5	4,0-5,0	7,0-9,0	157-232
Angleški	44,8-51,5	4,5-5,5	8,0-10,0	180-258
Comet	42,6-49,3	4,0-6,0	8,0-10,0	171-247
Eroica	47,1-53,8	4,5-5,5	11,0-12,0	259-323
Gallena	38,1-49,3	7,5-8,5	12,0-13,5	289-333
Nugget	44,8-51,5	4,5-5,5	12,0-13,5	269-348
Olympic	44,8-51,5	4,5-5,5	12,0-13,5	269-348
Fuggle	22,4-35,8	2,5-3,0	3,5-5,5	39-99
Cascade	40,3-49,3	5,0-7,0	5,0-7,0	101-173
Willamette	38,1-44,8	3,5-4,0	5,0-7,0	95-157

Bullion in Brewers Gold. To so angleške sorte, ki so prišle v Ameriko okoli leta 1931. Pri predelovalnih sta sorti zelo priljubljeni zaradi enostavne obdelave, obiranja, visokih pridelkov in odpornosti na bolezni. Sta slabo skladiščno obstojni in sta srednje pozni. Obdelovalne površine so dosegle maksimum v letu 1981 (17%) v letu 1984 pa se je njun delež znižal že na 8% od celotnih površin. Po vsej verjetnosti Bosta polagoma izginili iz ameriške proizvodnje.

Talisman je prva ameriška selekcija. Bil je zelo dobro sprejet, tako pri proizvajalcih, kot pri pivovarjih. Sorta je podobna Cluster-ju, le da ima nekoliko višjo alfa vrednost in je zelo odporna na peronosporo. Je nekoliko poznejša sorta in je manj primerna za strojno obiranje. V zadnjih letih je pri sorti opazna stagnacija pri pridelku in pri zniževanju alfa vrednosti, kar pripisujejo virusnim infekcijam.

Cascade. Sorto so razvili v Oregonu in so jo pričeli širiti po letu 1972. Smatra se kot ameriška sorta, ki se je lahko enačila z evropskimi aroma sortami. Skladiščno je slabo obstojna, je pa zelo odporna na peronosporo. Površine pod to sorto so dosegle maksimum leta 1981 z 2570 ha, trenutno so površine nekaj nad 1.100 ha. Sorta je zelo občutljiva na insekte, opazajo pa tudi virusne okužbe.

Comet je bila prva ameriška selekcija z visoko alfo. Razvili so ga v Yakimi, vendar ni postal priljubljen zaradi težkega obiranja in velikih izgub zaradi napadov insektov. Največje površine te sorte so bile leta 1980 v višini 280 ha, nato je sorta izginila iz proizvodnje in zamenjale so ga boljše sorte.

Willamette je triploidna sorta vzgojena v Oregonu. Po aromi je zelo slična sorti Fuggle iz Oregona, je pa rodnejša, k čimer pripomore tudi njena triploidnost. Razvili so jo

iz genskega potenciala sorte Fuggle (83%). Slaba lastnost sorte je venenje in neodpornost na viruse, je zelo odporna zoper peronosporo in prilagojena na klimatske pogoje države Oregon. V letu 1984 ga je bilo zasajenega v Oregonu 810 ha, kar je le 6,5% celotnih površin.

Galena je prva od super - alfa sort in so jo vzgajali v Idaho leta 1978. Razširila se je tudi v Yakimo, kjer daje celo boljše rezultate kot doma v Idaho. Poznana je po visoki skladiščni obstojnosti, podobno kot Cluster. Sorta povzroča precej težav v pridelovanju, ker je zelo občutljiva na različne dolžine dneva in sicer z upadanjem pridelka. Je tudi zelo občutljiva na peronosporo, viruse, je pa kljub tem pomajkljivostim najbolj razširjena super sorta v ZDA (15% vseh površin v letu 1984).

Eroica je druga med super sortami. Vzgojena je tudi v Idaho in je prav tako kot Galena polsestra sorte Brewers Gold. Je nekoliko odpornejša na peronosporo kot Galena, jo je precej težje obirati in je poznejša. Prav tako tudi nima optimalne skladiščne obstojnosti. Zaradi teh lastnosti ni posebej atraktivna in obsega 5% (604 ha) od vseh ameriških površin.

Nugget so vzgajali v Oregonu in je kot nova super sorta zapolnila čas obiranja med Galeno in Eroico. Daje največ alfa kisline na ha izmed vseh super sort in se zelo dobro obira na obiralnih strojih. Na trgu se je sorta pojavila šele leta 1982, je zelo odporna na peronos-

poro in viruse in tudi dobro prenača vremenske preobrate v času vegetacije. Skladiščno obstojna je podobno kot Galena in vse te lastnosti so pripomogle, da se je sorta precej razširila v Yakimi in Oregonu. Kljub svoji mladosti je v letu 1984 bilo v ZDA že 418 ha te sorte (3%) in pričakovati je zelo hiter trend širjenja te nove sorte super.

Olympic je najmlajša super alfa sorta in se je prvič pojavila v proizvodnji leta 1984 (34 ha) v Yakimi. Lahko jo primerjamo s sorto Nugget, vendar ima slabšo skladiščno obstojnost, manjšo odpornost proti peronospori in virusom. Ker je še sorta zelo mlada in še niso opravljeni vsi testi, je težko reči, kakšna bo perspektiva te super sorte.

Povzetek. Iz povedanega sledi, da ameriški proizvajalci s širokim izborom sort lahko nudijo pivovarjem praktično vse, od ekstremno visokih - super alfa sort z alfa vrednostmi 12-13%, do najbolj finih aromatičnih hmeljev. Za pivovarjarje, ki se odločajo za aroma sorte je na razpolago tudi nova aroma sorta - izboljšava tradicionalno dobre aromatične sorte Fuggle-Willamette. Velike površine, do maksimuma izpopolnjena tehnologija, hitro prilagajanje zahtevam trga, najširša možna ponudba in konkurenčna proizvodnja so glavne prednosti ameriških hmeljarjev, ki še vedno ostajajo kot svetovni imperativ in svetovni izziv tudi v hmeljarstvu.

A. Natek

Sadijniki krompirja pred razvozom v Strojni, TOZD Proizvodnja kmetijske mehanizacije

Agrina

V peti številki njihovih Obvestil piše direktor Ivan Debelak v uvodniku Kako gospodariti v DO, da bomo uspešni v zaključnem odstavku: »Dosledno izvajanje dogovorjenih ukrepov je naša nuja. Kajti le na ta način je zagotovljeno naše pozitivno poslovanje, dvig naših osebnih dohodkov in jačanje naše materialne baze. Zato je nujno, da dá vsak na svojem delovnem mestu vse od sebe, saj bomo na ta način dali največji prispevek kolektivu - skupnosti.«

Pri Maksu Hropotu v Gotovljah

Oče in strici so mi povedali

»Še pred regulacijo Savinje v drugi polovici prejšnjega stoletja so visoke vode po poljih naredile veliko škodo. Takrat so po savinjskih nji vah rasli krompir, pšenica, bob, sončnice, zelje, koruza... Poplavljalja je tudi Ložnica. Mir pred vodo smo imeli, ko je bil »širn« nasip. Vasi kot so Vrbje in Roje niso bile varne pred vodami. Takrat so bili naši dedje in očetje furmani. Vozili so s konji les s Pohorja celo v Trst.

Večkrat ga je zmočil tudi dež. Ob oblačnem vremenu smo spraznili hišo, lese položili na stolice, zakurili v peč in v nasprotnem kotu še v gašper in tako sušili hmelj. Prve sušilnice Linhartove so bile iz lepenke in 6 kvadratne. Sledile so 4 m² Lorberjeve sušilnice. Takrat niso kurili kot sedaj in še tako je često prihajalo do požarov. Premožnejši so imeli celo po 2 sušilnici. Za hmelj so naši starši namenjali naj-

Maks Hropot in upravnik TZO Gotovlje Anton Toman

Proti koncu stoletja so gotoveljski kmetje in tudi moj oče hodili postavljat štange in opravljat druga dela po hmeljiščih Žalčanom. 1880. leta so ustanovili Južnoštajersko hmeljarsko društvo. Med njimi sta bila tudi Janez Hausenbichler in Anton Petriček, je za uvod povedal tov. Maks, ko sem mu razložil, da bi rad nekaj iz njegove mladosti.

»Pri nas smo menda nasadili hmelj 1907. leta. Leto prej ali pozneje. Premožnejši hmeljarji, ki so imeli veliko hmelja kot Zagodeti, Jošti, Antloga (Pajk) in še nekateri, so nasadili hmelj že pred letom 1900. Proti pri krompirju zaslužnemu denarju je bil takrat za marsikoga denar pri hmelju zaslužen prelahko, zato so mu nekateri, spominjam se strica iz Podloga, pravili, da je hudičev. Ker je bil hmelj takrat borzno blago, je marsikdo, ki je v hmelj investiral preveč in ob nepravem času, šel na kant.«

Da bi tov. Maks napeljal na njegovo mladost – tov. Maks je sedaj star 78 let – sem ga vprašal, kako so takrat hmelj sušili.

»Počakaj, saj ti bom povedal«, je dejal in se prešerno nasmejal. »Poslušaj in zapiši, da bodo mladi izvedeli. Takrat, ko še ni bilo sušilnic, smo hmelj sušili na lesah iz trstike na soncu. Če je popihal veter, nam ga je raznesel in smo ga pobirali.

boljše njive in vrtove. Ja, in kako so rigolali za hmelj! Tako kot za vinograde. Ko so prišli »Zakovi« rigolni plugi, so jih vlekli po trije pari konj«, se živo spominja Maks.

In spomin na Slovenskega Hmeljarja?

»Spominjam se, da sta takrat bila dva časopisa Hmeljarski vestnik, ki ga je urejal Anton Petriček. Ta je bil bolj trgovsko usmerjen. Slovenski Hmeljar je bil bolj list za pridelovalce. Oba sta opravila takrat, po letu 1929 mislim, za nas hmeljarje neprecenljivo ideološko, strokovno in nacionalno poslanstvo. Vse sem shranjeval tudi po vojni, požar mi je vse uničil. Velika škoda.

Naj še povem, da so izven Savinjske doline zasadili hmelj na Rogozi pri Mariboru že pred 1. svetovno vojno, mislim, da grofa brata Šerbaum.«

Kako po II. vojni?

»Pod vtisom borznih nihanj prejšnjih cen hmelja se hmeljarstva nismo prva leta lotili z največjo zagnanostjo. Tisti, ki so hmelj shranjevali med okupacijo, so ga drago prodali po osvoboditvi, ker hmelja ni bilo.

Od 1945. leta do danes je ogromen napredek. Sedaj sem član strojne skupnosti za obiranje hmelja. Hmelj oddam zelen in ga posuše na zadružni sušilnici. Redno

prebiram Hmeljarja, ki prav v maju praznuje svojo petinpetdesetletnico in mi je všeč«, je končal tov. Maks, a spomini so mu uhajali v mladost, ki je bila povsem drugačna. Toda čil in zdrav je zadovoljen z življenjem, čeprav mu nalaga že osmi križ. Lepo pozdravlja svoje vrstnike, ker predvideva, da tudi berejo Hmeljarja.

Urednik

UPRAVNIK TZO GOTOVlje TOV. ANTON TOMAN:

»Naš teritorij je zelo velik, saj obsega kar 5 krajevnih skupnosti: Gotovlje, Žalec, Vrbje, Griže in Poni kva. Zato je zelo razgibano in pestro tudi naše delo z ljudmi. Žalec nima nobenega hmeljarja več, Marko Flajs je še edini kmet, Zagode, Strahovnik in Klamfer se s kmetijstvom pečajo le delno. Pri nas je še 80 aktivnih hmeljarjev, ki imajo 78 ha. hmeljišč. Hmelj ne daje več toliko kot je, zato se pojavljajo prvi problemi z opuščanjem hmeljišč v obrobni predelih, ko njive visijo in niso primerne za strojno obdelavo in škropljenje. Posamezni hmeljarji imajo svoje obiralne stroje, mi imamo 2 obiralna stroja in v strojni skupnosti je 26 hmeljarjev.

Lani smo prevzeli 103 tone zelenega hmelja in na sušilnici v Gotovljah nismo imeli niti kobule 3. vrste suhega hmelja. Urbanizacija, obvoznica, Inštitut in Kmetijstvo Žalec nam krčijo površine.

Izredno se nam je razvila živinoreja in smo nad planom. Lepe uspehe dosegamo v prašičereji. Visoke cene in obresti puščajo vedno globlje negativne posledice tudi med nami.«

Jože Strašek

ske službe. Vrtar sem dve leti in to dolžnost zavedajoč se morebitnih posledic, opravljam resno«, je dodal Jože.

V Hmezadu je že skoraj 30 let. Od začetka je bil v proizvodnji. Časi se hitro spreminjajo. Spominja se, kako so pod nadzorstvom Maršiča in Milana Krašovca še ročno basali 250 kilogramske bale za Amerikance, kmalu so začeli strojno, in sedaj že dolga leta hidravlično. Žal mu je kot rojenemu Žalčanu najboljših žalskih njiv, na katerih je rasel najboljši hmelj, sedaj pa tam stojijo hiše in zemljo prekriva asfalt.

Zaradi boleznih je pred dvanajstimi leti postal čuvaj. Sedaj še ima 4 leta do upokojitve.

Do takrat pa srečno in vestno, Jožef

Vy

Varnost

Jože Strašek, vrtar Hmezad export-import Žalec

Prehod proti Mešalnici krmil, Kmetijstvu Žalec in Hmezadu Export-import je zelo prehodan, zato ima tovariš Jože z osebami, obiski in tovarnjaki, odkar se je varnostna služba poostrila, polne roke dela.

»Občasno hodimo v Celje na seminarje o požarih, varstvu podjetja in celotnem zavarovanju objektov. Praktično vadimo z vsemi vrstami gasilnih aparatov in gledamo poučne filme na te teme,« je začel Jože. Pravi, da je posebno velik poudarek na varnosti in poostrena kontrola prav pred tednom varnosti. Pri njem je že ustaljena navada, da vsakogar, ki želi v podjetje, vpiše v »PRIJAVO OBISKA«. Vpiše h komu gre in ta mu na to prijavo s podpisom potrdi sprejem. Na prijavi je naveden tudi čas prihoda in odhoda.

»Takšna kontrola je zelo pomembna in menim, da bi moralo biti povsod tako. Red mora biti. In ni prav, da se še marsikje nepoklicani nemoteno sprehajajo. Velikokrat pride tudi kontrola vrtar-

ČESTITKA

Živinorejska poslovna skupnost Slovenije je dr. Antonu Vrabiču za petnajstletno aktivno delo v organih Živinorejske poslovne skupnosti podelila spominsko priznanje.

Čestitam!
Prijatelji

AGRINA

PRIHODNOST JE V ... POTROŠNIKU

Ljudje smo običajno zelo kritični do prodajalcev v trgovini, ki nas nikoli dovolj dobro ne postrežejo. Manj pa smo samokritični za svoje delovne napake, za katere vedno najdemo dovolj opravičila ob nevalitetni in nepravočasni izvedbi. So pač poklici, v katerih se napaka bolj ali manj vidi v trenutku njenega nastanka, in poklici, kjer se napaka vidi kasneje z večjimi ali manjšimi posledicami. Poklic prodajalca v trgovini spada v prvo skupino poklicev in ker smo v končni fazi tudi vsi potrošniki, smo do prodajalcev še posebno kritični. Toliko za uvodno razmišljanje...

TOZD Maloprodaja je v svojem poslovanju v letu 1984 ponovno povečala fizični obseg poslovanja.

Vse ostale ekonomske kategorije, s katerimi se spremlja uspešnost, so tudi zelo pozitivne. Končni efekt, to se pravi ostanek ČD, pa je glede na prejšnje trditve mizeren!

Če bi hotel v tem prispevku obrazložiti vse objektivne, negativne okoliščine, ki pogujejo ostanek ČD v Maloprodaji, bi prispevek izhajal v nadaljevanjih. Omenil bi samo dve:

Z akcijsko konferenco komunistov v trgovini je trgovina prvič po vojni s toliko publicitete opozorila na svoje težave in hkrati potrdila ekonomsko upravičenost svojega obstoja.

Delež, ki trenutno ostaja trgovini na drobno, je tako majhen, da je po svoje čudež, da trgovina še sploh obstaja (dejansko dosegamo 30 % enostavne reprodukcije).

Ker pa sistemskih oz. objektivnih okoliščin TOZD sam ne bo mogel rešiti, je logično, da v TOZD razmišljamo predvsem o tem, kako vnaprej. In ker smo maloprodaja, razmišljamo podobno kot končni potrošnik. V »denarniki« imamo določeno količino denarja, s katero moramo kupiti takšno blago in v takšni količini, da bomo zadovoljili vse potrebe potrošnikov oz. kupcev, ki pridejo v našo trgovino. Bistven faktor je seveda cena, na katero pa razen najugodnejše izbiral nimamo vpliva. To se pravi, da je prvi korak našega nadaljnega obstoja v tem, da obdržimo najmanj sedanji asortiman. Cena denarja nam narekuje naslednje korake:

Priskrit na proizvodnjo in veletrgovino, da nam izboljšajo pogoje (konsignacija, boljši plač. pogoji, večji deleži trgovini na drobno itd.).

Drobljenje nabave. Ker je cena vezave denarja v zalogah tako velika, bomo morali nabavljati blago pogosteje in v manjših količinah.

Odpravljati slabosti v kolektivu. Izboljševati delovne pogoje.

Prva naloga obdržati asortiman in ga širiti, je pogojena z ekonomiko in z našo težnjo, da brez tega ne bo dovolj kupcev. Druga in tretja naloga je uresničljiva predvsem

glede na to, da je v prvih dveh mesecih poslovanja že opazno tržno razmišljanje nekaterih veletrgovin (kljub temu, da smo na primer stoti kupec po velikosti pri veletrgovini, nas obišče štab ljudi, ki raziskuje svoje napake in vpeljuje politiko za tekoče leto glede pogojev in odpreme blaga).

Najtežja naloga, ki nas čaka, je odpravljati slabosti v kolektivu in se v praksi sestoji iz dveh delov:

organizacije dela in prodajalca kot subjekta.

Organizacijo dela bomo izboljšali predvsem tam, kjer je situacija kritična. Kritična je predvsem v tem, da imamo določene oddelke zasedene samo toliko, da zagotovimo prisotnost prodajalca v dopoldanski in popoldanski izmeni. Normalno kvaliteto prodaje in pokritost kvadrature s prodajalci sploh ne bi omenjal. Optimalno organiziranost je v takšnih pogojih nezasedenosti nemogoče doseči.

Spoštovanje sočloveka je ena imed osnovnih človeških vrednot. Po prvih znakih v letu 1985 pričakujemo vsaj 15 % fluktuacijo delovne sile v TOZD. To nam kaže, da nekaj ni v redu v TOZD; bolj verjetno je, da nekaj ni v redu v trgovini na sploh. Najpogostejši vzrok negotovosti je izmensko delo, ki ni ustrezno nagrajeno, poleg tega, da delo v maloprodaji v celoti oz. v osnovni ni ustrezno nagrajeno. Povprečni neto OD je za 5.000,00 nižji kot je povprečje v DO. To nam kaže na to, da zanesljivega delavca ne spoštujemo dovolj oz. vsaj ne približno enako dovolj v vseh delovnih sredinah v delovni organizaciji (v strukturi kadrov ni bistvenih razlik). Na drugi strani je res, da nam v TOZD ekonomski izračun ob sedanjih pogojih ne kaže najbolje, res je tudi, da fluktuacija ekonomiko še dodatno bistveno zmanjšuje.

Želim opozoriti predvsem na to, da prodajalci niso roboti s prirojeno napako večnega nasmeška in prijaznosti, ampak so normalni ljudje s slabostmi in dobrimi lastnostmi, ki se bolj kot drugi trudijo, da bi bili prijazni. Takšnih in drugačnih službenih osebnih problemov med delovnim časom vedno ne morejo pozabiti.

Naslov prispevka »Prihodnost je v potrošniku« bo v končni fazi rezultat nekaterih gibanj, ki so opazna pri nas v zadnjem času. Dejstvo je, da kupna moč pada; dejstvo je, da vsi opazimo neprimerne poskoke cen; dejstvo je tudi, da takšna gibanja niso mogoča v nedogled. Obstaja osnovni ekonomski zakon, ki pravi, da se mora vloženo delo in material realizirati na trgu (trgovini), v nasprotnem primeru je produkcija nekega art. nesmiselna. Logika (iz naštetih dejstev in zakona) je naslednja:

Kjer proizvodnja ne bo dosegla potrditve na trgu, se bodo kopičile zaloge;

zaloge bodo vnovčljive v trgovini v primeru bistveno ugodnejših pogojev za trgovino in za potrošnika;

boljši ekonomski položaj trgovine bo občutil potrošnik pri kvaliteti in kvantiteti blaga in postrežbe:

od konkurenčnosti trgovine bo odvisno, v kateri trgovini bo potrošnik kupil blago.

Prihodnost je v potrošniku.

Vsi zaposleni v TOZD se zavedamo, da moramo nadaljevati osemletno uspešno delo, da moramo ohraniti sloves odlične trgovine (tudi v teh težjih časih) in upamo, da bodo končno že prevladale tržne zakonitosti, kar za nas pomeni napredek in tudi razširjeno reprodukcijo, ne pa sedanje životarjenje.

Direktor TOZD

Maloprodaja

Edi Krajnc

Med perutninarji Pomurja

Kot vsako leto, so tudi letos bili kooperanti Hmezad KZ Savinjska dolina, ki se ukvarjajo s proizvodnjo perutnine, na strokovni ekskurziji. To pot so se srečali s predstavniki perutninske proizvodnje v Murski Soboti. Tako se kooperanti povezujejo med seboj in spoznavajo proizvodnjo perutnine tudi v drugih zadrukah po Sloveniji. Na področju Murske Sobote se kooperanti združujejo v SOZD ABC Pomurka KZ Panonka.

Najprej so se naši rejci zadržali v prostorih TOZD Klavnica in se s predstavniki kombinata pogovorili o njihovih izkušnjah v proizvodnji.

Temeljna organizacija kooperantov pokriva v KZ Panonka 60 % celotne proizvodnje perutnine. V TO je vključenih 45 kooperantov. Kapaciteta njihovih pitališč znaša od 4.000 do 30.000 piščancev. Proizvodnjo še širijo. Pitališča gradijo na principu sovlaganja, tako kot pri nas v Hmezadu.

Sogovornik je predstavil tudi proizvodnjo v preteklem letu. Piščance so pitali povprečno 52 do 54 dni, v tem času so dosegli težo piščancev povprečno 1,84 kg, pri konverziji 2,40 kg. Krmo dobijo iz tovarne močnih krmil iz Lendave in je specialna za piščance. Značilno zanjo je, da je dodatno ne zamaščujejo. Pitališča ogrevajo v glavnem samo s plinom.

TOZD zagotavlja kooperantom poleg drugih uslug tudi strokovno službo.

Odplačevanje imajo urejeno tako kot pri nas, na podlagi slovenskega stroškovnika.

Po pogovoru so si kopoeranti ogledali še novo perutninsko klavnico. Ta je najsodobneje opremljena in odgovarja tudi mednarodnim predpisom. Tako lahko meso izvažajo v skoraj vse države sveta.

Po pogovoru in ogledu klavnice smo se poslovili od prijaznih gostiteljev, se jim zahvalili za sprejem in jih povabili v našo dolino. Nato smo se odpeljali na dobro kosilo in se še pomenkovali o vtisih iz klavnice. Nato smo se odpeljali do Gornje Radgone in dalje do Lendave, kjer smo tudi prenočili.

Naslednji dan smo si še ogledali delo lončarskih mojstrov v Filovcih in znano Plečnikovo cerkev. Jože Plečnik spada med pionirje moderne arhitekture. Poleg te cerkve v Bogojini je pri nas še znana

tako imenovana Plečnikova Ljubljana (Križanke, Univerzitetna knjižnica...). V Bogojini je Plečnik ustvarjal od leta 1923 do 1927.

Potem smo se odpeljali do Jeruzalema, kjer smo imeli kosilo in degustacijo vin s tega področja.

Nato smo se odpeljali proti domu. Bili smo polni novih spoznanj, prijetno razpoloženi in zadovoljni z organizatorjem ekskurzije poslovalnico Izletnik Žalec.

ANDREJA KRANJC

TZO Petrovče

Razstava glasil

Komisija za obveščanje in politično propagando pri ZSS OS Žalec in Osnovna sekcija novinarjev v združenem delu prirejata od 7. do 9. maja kombinirano razstavo »knjige v knjižnice« in tiska v občini.

Vabljeni!

Krvodajalstvo

Kri je vir življenja in krvodajalci so tisti, ki s svojo marsikomu rešujejo življenja. Eden takih je tudi Jože Strašek, ki je na svojo »0« zelo ponosen. Krvodajalec je od 1950. leta. Takrat, pravi, so kri še plačevali. Toda krvodajalstvo je zelo humana akcija. Kri je dal že 72-krat. Spominja se, da je na poziv pohitel v Ljubljano in je med operacij po prometni nesreči dal kri dvajsetletnemu dekletu in prispeval k temu, da je preživelo. Na vabilo je največkrat odhitel v celjsko bolnico na porodniški oddelek.

Kot praporček je zelo ponosen na prapor, ki so ga krvodajalci žalske občine razvili že menda pred petnajstimi leti. V dolini je izredno veliko krvodajalcev in razveseljivo je, da med njih prihaja vedno več mladih.

Veliko krvodajalcev ima SOZD Hmezad, toda še več bi jih bilo, če bi bila močnejša propaganda.

Vy

Strokovna ekskurzija v Ptuj

V okviru Hmezadovega Kmetijskega kombinata Šmarje že nekaj let delujejo tudi aktivni mladi zadružniki. Vanje so vključeni mladi kmetovalci, bodisi lastniki kmetij ali otroci naših združenih kmetov.

Teritorialno pokriva aktiv mladih zadružnikov območje ene zadružne enote v TOK Kooperacija. Aktivnih je 120 zadružnikov, vodi jih predsednik v posameznem aktivu. V delovni organizaciji pa njihovo delo usklajuje zaposleni delavec poleg svojih rednih nalog.

Dejavnost aktiva se je v zadnjem času precej izboljšala, tako aktiv organizira vsako leto občinsko tekmovanje v znanju »Mladi in kmetijstvo«, sodeluje na kmečkih igrah na Vranskem, organiziral je več strokovnih predavanj o kmetijski proizvodnji, strokovno ekskurzijo. V načrtu so tudi nova športna in kulturna srečanja, delovne akcije, strokovna izobraževanja in podobno.

Letošnja strokovna ekskurzija (6. 4. 1985) je bila namenjena ogledu nekaterih kmetij na plujskem območju in njihovega kmetijskega kombinata – vinske kleti. Ekskurzije se je udeležilo 80 zadružnikov, kar je vsekakor pohvalno. Zadružnike sta

v Školah sprejela predstavnika Obdravsko živinorejskega veterinarskega zavoda. Nato je sledil ogled sodobno usmerjene kmetije v proizvodnjo mleka. Hlev je zgrajen za prosto rejo. Proizvodnja mleka oz. reja krav mlekaric temelji na doma pridelani krmni. Krave se predvsem prehranjujejo s travno in koruzno silažo. Zaradi tega je potrebno intenzivno gnojenje travnatih površin (tudi do 300 kg čistega dušika na ha). Takšna krma omogoča mlečnost do 22 l mleka na dan. Podoben ogled je sledil še na več kmetijah. Tudi zanje je značilna velika obremenitev živine na hektar, intenzivno gnojenje, 5–6-kratna košnja, visoka mlečnost in podobno.

Nato so si zadružniki ogledali tudi vinsko klet v Ptuj ter poskušali več sort vin.

Pred zaključkom ekskurzije v Jeruzalemu je bil še postanek pri Toplakovih, kjer so se preusmerili v kmečki turizem.

Jeruzalemcani so mlade zadružnike gostili z dobro jedajo, pijačo in glasbo vse do poznih večernih ur.

Danilo Stane
Ferdinand Osojnik

Priznanja inovatorjem

Komisija za inovacije SOZD je predlagala delavskemu svetu SOZD, da v skladu z določili 10. člena pravilnika o podeljevanju priznanj SOZD Hmezad dodeli priznanja spodaj navedenim inovatorjem. DS je predlog potrdil.

1. Avtorja: Jože BREŽNIK, dipl. ing. agronomije, Ciril PŠAKER
Tehnična izboljšava: Hmeljska žičnica – vzdolžne nosilne žice.
2. Avtor: dr. Boris SKALIN
Tehnična izboljšava: Nov način vzreje postrvi šarenke.
3. Avtorja: dr. Anton VRABIČ, Majda ŠOSTER, dipl. ing. agronomije
Koristni predlog: Tehnološke novosti pri vzreji brojlerjev.
4. Avtor: Vili ČERČE
Tehnična izboljšava: Izboljšave na obiralnem stroju Bruff.
5. Avtor: Anton GROBELNIK
Koristni predlog: Izboljšave na sušilnici.
6. Avtor: dr. Boris SKALIN
Tehnična izboljšava: Nov način siljenja witlofovih korenov.
7. Avtor: Stanko HRIBERNIK
Tehnična izboljšava: Preureditev Tomos črpalke za brušenje diskov rezalnika hmelja.
8. Avtorji: Rudi JANEČIČ, ing. kmetijstva, Vinko PAVLINC, ing. kmetijstva, Ivan PIKL, Milan VERONEK, ing. kmetijstva
Tehnična izboljšava: Učinkovitejša obnova hmeljišč z ozirom na sejanje hmelja.
9. Avtor: Janez TEKAVC
Tehnična izboljšava: Dodatno

- vodilo za barvni trak na printerju ISKRA DELTA C 18–20.
10. Avtor: Franc MASTNAK
Tehnična izboljšava: Dozator za pakiranje topljene masti.
  11. Avtor: Vojko ŽAGAR, ing. tehnične matematike
Koristni predlog: Projekt GLEJ-FEL.
  12. Avtor: Viki PODBREGAR
Tehnična izboljšava: Rekonstrukcija trosilca hlevskega gnoja SIP v krmilni voz.
  13. Avtorji: Edi OMLADIČ, dipl. ekonomist, Anton KUDER, Stanko ZUPANC, Rudi JANEŽIČ, ing. kmetijstva, Milenko ROJNIK, ing. kmetijstva.
Koristni predlog: Pridelek hmelja je v močni odvisnosti od optimalne izkoriščenosti vegetacijskega prostora.
  14. Avtor: Vojko VIDMAJER, ing. org. dela
Koristni predlog: Program WLIST.
  15. Avtorja: Anton GROBELNIK, Ivan BASLE
Tehnična izboljšava: Izboljšave v briketirnici in hmeljarni.
  16. Avtor: Dr. Boris SKALIN
Tehnična izboljšava: Proizvodnja krapov na osnovi krvi.
  17. Avtor: dr. Boris SKALIN

Tehnična izboljšava: Izdelava krme za postrvi iz odpadne krvi iz klavnice.

18. Avtorja: Peter POVŠE, dipl. ing. strojništva, Peter POSINEK, dipl. ing. strojništva

Tehnična izboljšava: Kondicionirna naprava.

19. Avtorji: Marjan POVŠE, ing. strojništva, Peter POVŠE, dipl. ing. strojništva, Dani LEŠER

Tehnična izboljšava: Toplozračni kotel na trdo gorivo za sušenje hmelja.

20. Avtor: Roman GORJUP

Tehnična izboljšava: Avtomatska krmilnica Herkules.

21. Avtor: Roman GORJUP

Tehnična izboljšava: Električni pasni aparati Herkules.

22. Avtor: Ignac OŽIR

Koristni predlog: Izboljšave na sadilcu.

23. Avtor: Jožef RANČIGAJ

Tehnična izboljšava: Izdelava varjenih naprav.

24. Avtorja: Ivan JOŠT, Janez ZUPANEC, dipl. ing.

Tehnična izboljšava: Čiščenje obiralnih bobnov na obiralnem stroju WOLF 220 z njihovim izvlekom.

25. Avtor: Anton NAHTIGAL
Koristni predlog: Posnemalnik nožev za finalno dodelavo dilatcijskih spojk.

26. Avtor: Anton NAHTIGAL
Koristni predlog: Preureditev varilne naprave za varjenje PE spojin elementov pod kotom 75 %.

27. Avtorja: Milan MASTNAK, Boris CIMERMAN, ing. strojništva
Koristni predlog: Sistem transportiranja in tehtanja kolutov cevi.

28. Avtor: Franc VIPOTNIK
Tehnična izboljšava: Elektronski impulzni rele.

29. Avtor: Franc VIPOTNIK
Koristni predlog: Avtomatično vzdrževanje temperature prostorov.

30. Avtor: Aleksander KITEK
Koristni predlog: Povečanje pogonske sile navijalnega bobna.

Tehnični pregledi traktorjev na Polzeli

KRATKE IZ DO GOSTINSTVO-TURIZEM ŽALEC

V Samopostrežni restavraciji Celje so 29. marca dosegli letošnje rekordno število malic, saj so jih ta dan pripravili kar 6924.

Želimo še več takšnih dni!

– 0 –

V restavraciji Slovan se je zganilo nekaj novega. Izdelali so program popestritve ponudbe in ga tudi pričeli izvajati.

Tako so okrog 8. marca ves teden pripravljali ribje specialitete, v začetku aprila je lepo uspela žabarija, v aprilu pa je bil tudi teden lovskih specialitet pod naslovom »VEČERI ZELENE BRATOVŠČINE«.

Želimo, da to ne bi bilo samo nekajkrat, temveč, da bi takšna ponudba postala tradicionalna.

Je to izziv drugim enotam!?

– 0 –

Odbor za odpravo motenj v hotelu Golding-Rubin je na seji dne 10. aprila sprejel sklep, da se pristopi k adaptaciji sedanjega disca, ki naj bi bil poslej nočni klub. Pokrili naj bi tudi teraso pred hotelom, tako bi bil vrt pokrit s streho že v začetku junija.

IZŠLO V URADNIH LISTIH

I. SRS

Na osnovi Poročila o povprečni ceni kvadratnega metra površine v SRS Republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanja prostora je bila povprečna cena kvadratnega metra stanovanjske površine zgrajene v letu 1984 v SR Sloveniji 42.179 din (Ur. l. SRS 7/85).

- 0 -

Na osnovi poročila Zavoda SR Slovenije za statistiko je bil povprečni mesečni bruto osebni dohodek na zaposlene delavca v gospodarstvu v letu 1984 36.703 dinarjev in povprečni mesečni čisti osebni dohodek 27.222 din (Ur. l. SRS 7/85).

- 0 -

V Uradnem listu SRS 9/85 so objavljene spremembe in dopolnitve Zakona o davkih občanov, veljajo in uporabljajo pa se od 31. 3. 1985 dalje. S spremembami in dopolnitvami je podrobneje urejen davek od dohodka iz kmetijske dejavnosti.

- 0 -

Zavezanec za davek od dohodka iz kmetijske dejavnosti je delovni človek, ki dosega dohodek z opravljanjem kmetijske dejavnosti kot lastnik, imetnik pravice uporabe ali uživalec zemljišča, ki je vpisan v katastrskem operativu.

Določeno je tudi, kaj je osnova za davek iz kmetijstva, kaj se šteje med materialne stroške, oprostitve davka iz kmetijstva, davčne olajšave, ipd.

Važnejša sprememba je tudi pri davku od premoženja, saj se osnova za davek od premoženja zniža za znesek, ki ustreza vrednosti 160 m² stanovanjske površine, medtem, ko se je do sedaj le za vrednost 70 m² stanovanjske površine.

- 0 -

Zakon o družbeni kontroli cen je objavljen v Ur. l. SRS 9/85. Ureja nekatera vprašanja družbene kontrole cen v SR Sloveniji in med ostalim določa, da Zavod SR Slovenije za cene določa, za katere proizvode in storitve morajo OZD pošiljati obvestila o cenah zaradi spremljanja, podatke, ki morajo biti v obvestilu ter roke in način pošiljanja podatkov. Zakon velja od 31. 3. 1985 dalje.

- 0 -

V Uradnem listu SRS 10/85 je objavljen Odlok o davkih občanov v občini Celje, občini Šmarje pri Jelšah, občini Žalec. Po odloku o davkih občanov občani plačujejo davek od osebnega dohodka, od dohodka iz kmetijske dejavnosti, od dohodka iz gospodarskih dejavnosti, poklicnih dejavnosti, avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, od dohodkov iz premoženja in premoženjskih pravic, davek od premoženja in davek na dobitke od iger na srečo. Med ostalim odlok o davkih občanov določa plačilo davka od stavb, ki se plačujejo od vsake stavbe, ne glede na to, ali jo uporablja lastnik oz. uživalec sam ali pa jo daje v najem. Osnova za odmero davka je vrednost stavbe. Davek se plačuje v različnih stopnjah oz. zneskih glede na posest stavbe, poslovnega prostora, prostorov za počitek, oz. rekreacijo v sezoni in od plovnih objektov z nad 8 m dolžine.

II. SFRJ

V Ur. l. SFRJ 6/85 je objavljen Pravilnik o vsebini posameznih kontov v kontnem planu za OZD. Pravilnik velja od 24. 2. 1985 dalje.

- 0 -

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o sanaciji in prenehanju OZD je objavljen v Ur. l. SFRJ 7/85.

- 0 -

V Ur. l. SFRJ 10/85 je objavljen Navodilo o tem, katere OZD, ki se ukvarjajo s proizvodnjo oz. opravljanjem storitev, morajo Zveznemu zavodu za cene pošiljati obvestila o cenah zaradi spremljanja in sicer v treh dneh od dneva, ko jih začnejo uporabljati.

- 0 -

V Ur. l. SFRJ 11/85 je objavljen Odlok o oblikovanju cen nafte in naftnih derivatov. Povprečna cena uvozne nafte se sme povečati po poteku treh mesecev od dneva zadnjega povečanja teh cen. Če se je povprečna cena uvozne nafte povečala za 5 % v primerjavi s povprečno ceno uvozne nafte, ki je bila določena ob zadnjem povečanju cen.

- 0 -

V Ur. l. SFRJ 11/85 je objavljen Pravilnik o načinu za določitev zneska sredstev za izplačilo akontacije čistih osebnih dohodkov v TOZD, ki izkažejo izgubo pri poslovanju.

- 0 -

V Ur. l. SFRJ 11/85 je objavljen tudi Dogovor o temeljih davčne politike, s katerim udeleženske - republike prevzemajo obveznost, da bodo z davčno politiko zagotovile uresničevanje ustavnega načela plačevanja davka v sorazmerju z ekonomsko močjo davčnega zavezanca. Najpozneje v šestih mesecih od sprejema bodo udeleženske uskladile svoje predpise s sprejetimi obveznostmi po dogovoru.

- 0 -

V Ur. l. SFRJ 12/85 je objavljen Odlok o pogojih, organizaciji in delovanju enotnega deviznega trga v letu 1985.

- 0 -

Odlok o dopolnitvi Odloka o obveznem soglasju za uvoz posameznih vrst blaga je objavljen v Ur. l. SFRJ 12/85.

- 0 -

V Ur. l. SFRJ 12/85 je objavljena Odredba o določitvi dneva storitve v zunanjetrgovinskem prometu.

- 0 -

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih prestopkih je objavljen v Ur. l. SFRJ 14/85. Določbe Zakona spreminjajo predvsem višino kazni, natančneje pa določa odvzem premoženjske koristi, pridobljene z gospodarskim prestopkom. Tako bo od dneva uveljavitve tega zakona, to je od 1. 7. 1985 najmanjša mera denarne kazni, ki se sme predpisati za pravno osebo, 25.000 din, največja pa 10.000.000 din.

Najmanjša mera denarne kazni, ki se sme predpisati za odgovorno osebo, bo namesto doslej 1.000 din 5.000 din, največja pa namesto doslej 50.000 din 500.000 din!

- 0 -

V Ur. l. SFRJ 14/85 so objavljeni: Odlok o zaščitni ceni koruze letine 1985, Odlok o zaščitnih cenah pšenice letine 1985, Odlok o zaščitnih cenah živine za leto 1985, Odlok o zaščitni ceni mleka za leto 1985.

Zaščitna cena koruze letine 1985 je 27,00 din za kg, za pšenico I. vrste 30,00 din/kg, II. vrste 29,00 din/kg, III. vrste 28,00 din/kg.

Te cene so zagotovljene OZD, ki pridelujejo te pridelke same ali v kooperaciji z individualnimi kmetijskimi proizvajalci ter individualnim proizvajalcem, ki prodajajo preko OZD.

OZD, ki redijo živino same ali v kooperaciji z individualnimi kmetijskimi proizvajalci, so zagotovljene naslednje

zaščitne cene klavne živine: za prašiče 231,65 din za kg tople polovice; pitani piščanci - brojlerji I. vrste 170,00 din za kg žive teže, II. vrste 163,00 din/kg žive teže.

Za govedo - junci ekstra vrste 375,00 din za kg tople polovice, I. vrste 364,30 din/kg, II. vrste 357,00 din/kg, izven vrste 346,00 din/kg.

Za goveda, stara nad 30 mesecev za I. vrsto 273,20 din/kg, izven vrste pa 231,30 din/kg. Zaščitna cena za ovce pa je od 458,20 din/kg do 315,40 din/kg, odvisno od kvalitete.

Zaščitna cena mleka je 10,40 din za enoto mlečne maščobe franko zbirališče prodajalca, laktofriz ali premična cisterna.

- 0 -

Od 23. 3. 1985 je prepovedan uvoz in tranzit čez SFRJ živih prašičev, izdelkov, surovin in odpadkov prašičjega izvoza iz kraljevine Belgije.

Pravni oddelek - Nuša Rojč

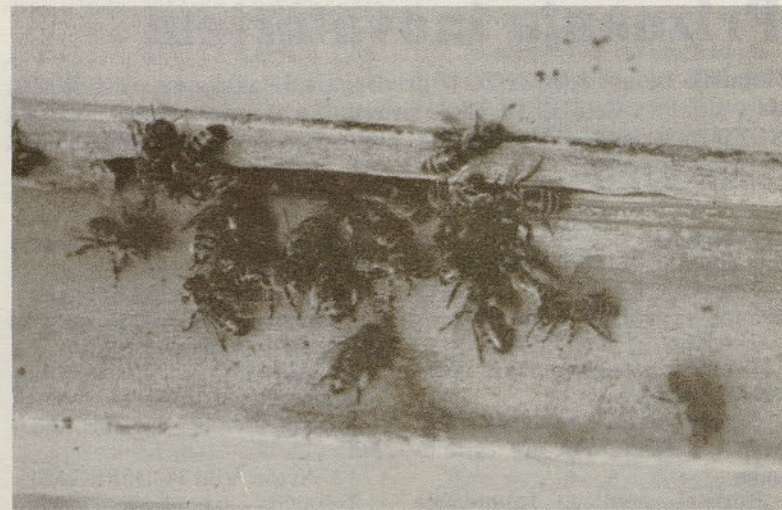
SPREMENJENA JE OBRESTNA MERA ZAMUDNIH OBRESTI

Z odlokom ZIS, objavljenim v Ur. l. SFRJ 15/85, je od 30. 3. 1985 dalje obrestna mera za zamudne obresti, ki so jih dolžni plačevati dolžniki - OZD ali druge organizacije in skupnosti, ki opravljajo gospodarsko dejavnost ter imetniki obrtov in drugi posamezniki, ki opravljajo kot registriran poklic kakšno gospodarsko dejavnost, če ne poravnajo pravočasno zapadlih denar-

nih obveznosti iz gospodarskih pogodb, 71 %.

Obrestne mere se obračunavajo: 8 % do 16. 4. 1982, 25 % od 17. 4. 1982 do 29. 7. 1983, 35 % od 30. 7. 1983 do 5. 10. 1984, 62 % od 6. 10. 1984 do 29. 3. 1985, 71 % od 30. 3. 1985 dalje!

Pravni oddelek
Nuša Rojč

S paše polne nektarja in cvetnega prahu

V maju, ko vse cveti, Prebold po palačinkah diši

V mesecu maju v Hotelu Prebold poteka mesec palačink. Pripravljajo jih preko 20 vrst, od tega: domače, črnogorske, slivove, sirove, gratinirane, čokoladne s smetano, kmečke, sadne s smetano, orehove palačinke z vinsko peno...

Od slanih pa: palačinke z mesnim nadevom, palačinke na mađarski način, palačinke z možgani, gobove palačinke, špinačne palačinke...

RIZIČNI DEJAVNIKI PRI ALERGIČNIH OBOLENJIH

(Nadaljevanje in konec)

Več kot 100 preparatov vsebuje acetsalicilno kislino ali salicilate. Že sam klasični aspirin reagira z nekaterimi snovmi ob istočasnem jemanju, ki nimajo z aspirinom nikakršne strukturne sličnosti, npr.: indometazin, flufenaminska kislina, diklofenak, brufen, fenilbutazon in sl. Mnogi kozmetični pripomočki in drugi kemični proizvodi povzročijo reakcije slabega prenašanja s strani telesa ter razne alergične manifestacije. Navesti je treba tudi nekatere konzervanse in barvila, ki se dnevno rabijo v prehrabeni industriji, kot: natrijev benzoat, hidroksibenzoična kislina, tartrazin in drugi, ki so sicer neškodljivi in dovoljeni za uporabo. Za prikaz rizika diagnostike in ugotavljanja teh neželenih reakcij, ki so v nepravem času in na nepravem mestu usodne, da, celo življenjsko nevarne, imamo na razpolago več možnosti ugotavljanja preobčutljivosti, oz. testiranja. Gre torej za že omenjene kožne teste, ki jih je več vrst. Nadalje, razne vrste testov na sluznici, kot na očesni veznici, nosni sluznici ter inhalacijske teste. Slednje vnašamo v telo z inhaliranjem s posebnimi aparati. Prav tako so na voljo razne preiskave brisov sluznice, preiskave sprememb krvne slike, vrednosti posameznih frakcij imunoglobulinov, test degranulacije bazofilcev, transformacije limfoblastov, migracije levkocitov in še vrsta drugih. Vse to je domena izvežbanih ljudi in opremljenih laboratorijev in bolnišničnih oddelkov.

Za primer navajam nekaj pomembnejših kemičnih spojin, ki z navzkrižno reakcijo ob istočasnem jemanju fenotiazinskih preparatov lahko izzovejo alergijo: sintetični anestetiki, pikrinska kislina, nitrobenzol, parafenilendiamin, sulfonamidi. To so torej aromatične spojine, nadalje klorpromazin (largaktil), fenotiazin sam in prometazin. Pri slednjih treh je možna komplikacija alergične reakcije, sprožene tudi s sončnimi ali pa samo ultravioletnimi žarki. Terpeni so tudi pogosti rizični dejavniki: anetol, perujski balzam, sveži vosek, cimeti, kavčuk, lavandino olje, med, barve in laki, žafran, ambra, terpentin, paradižnik, vanilija, pa celo vitamin A. Tako pestrost možnih povzročiteljev alergičnih reakcij pa nam narekuje poleg testiranja in laboratorijskih preiskav tudi jemanje pravilne in izčrpne ter usmerjene anamneze, ki lahko izvrstno služi pri presoji. Werner pravi, da je dobro odvzeta anamneza pri alergičnih bolnikih že 80 odstotkov postavljene diagnoze. Z dobrimi odgovori na zastavljena vprašanja o simptomih in težavah zmanjšamo tudi riziko pri predpisovanju zdravil.

Pomaga tudi dobra informacija bolnika o predpisanem zdravilu, o možnih škodljivostih, omejitvah ostalih zdravil, ki jih prizadeti jemlje je koristno zmanjšati na minimum. Ta bi utegnila kaj škodovati, pospešiti ali pa celo komplicirati situacijo. Včasih, ko sumimo na možnost alergične reakcije, zdravila celo zamenjamo s tistimi, ki bi le utegnila povzročiti manjše ali pa celo nikakršne komplikacije. Tudi skrajno omejena poraba lokalno delujočih preparatov, posebno antibiotičnih, v obliki mazil, krem, pudrov, kapljic in sprejev je utemeljena v cilju preprečevanja alergičnih manifestacij. Taka, lokalno delujoča in aplicirana zdravila so velikokrat zaradi majhnih doz delujočih snovi neučinkovita, povzročijo pa preobčutljivost telesa, ga senzibilizirajo na bodoče ponovljene večje ali manjše doze istega zdravila. Rezultat je manifestna alergična reakcija, lokalna ali pa splošna, tja do alergičnega šoka (penicilinska in sulfonamidna mazila!!!).

Tudi psihološka priprava bolnika oz. porabnika raznih zdravil o možnostih alergičnih reakcij in preprečevanje strahu pred njo, je eden od dejavnikov borbe proti hitro reagirajoči spastični komponenti, saj je astmatični napad eden od takih tipičnih. Velikokrat srečamo ravno pri alergičnih reakcijah dihalne sluznice, najsi bo nosne ali nižje ležeče, kot osnovo ravno nevrotično dispozicijo prizadetega.

Poklicni dejavniki in njihov pomen

Druga velika rizična možnost alergične reakcije je v poklicnih dejavnikih na delovnem mestu, ali pa celo izven njega. Srečamo jo celo pri hobiju. Novi kemični proizvodi petrokemije, industrije barvil, čistila, pa celo proizvodi prehrabene industrije, nove vrste eksotičnega lesa, smole in pod, povzročijo vedno nove možnosti nastanka alergičnih obolenj. Ravno ti dejavniki tudi pogojujejo nova znanja o medsebojnih reakcijah alergenov in »sumiranja« učinka.

Velikokrat so le kožni testi, tako v živalskem eksperimentalnem poskusu, kot v klinični praksi pri človeku premalo. Zato moramo uporabiti še vrsto drugih pomožnih metod, ki sem jih nekaj že naštel. Najboljša preventiva takim poklicnim alergičnim obolenjem bi bila vsekakor; izogniti se tem škodljivim snovem ali pa odstranitev le-teh iz našega neposrednega dotika, vdihovanja ipd. Pri vseh teh poklicnih, večinoma kontaktnih alergenih najdemo lahko splošno kožno reakcijo v obliki koprivnice, sr-

benja, lokaliziranih oteklin, mehurjev na koži in sluznici. Lahko pa v omenjeni obliki, lokalizirano, kot so otekline glasilk, nosnih školjk, kontaktni ekcem. Naj pri tem naštejemo nekaj važnejših povzročiteljev ekcema: perujski balzam, kalijev bikromat (v cementu, usnju), formalin, lorberjevo olje, merkaptobenzotiazol, živosrebrni precipitat, parafenilendiamin, nikeljev sulfat itd.

Alergija dihal in rizični dejavniki

Zelo pogosta alergična manifestacija, pogojena s slabimi ekološkimi pogoji, se lokalizira na dihalih, od nosu do pljuč. Po nekaterih podatkih je skoro 50 odstotkov obolenj v predšolski dobi ravno na dihalih, pri odraslih se giblje med 20–25 odstotkov. Seveda so to leta poprečja, posamezna obdobja kažejo različno sliko. Prav dihalna so v intimnem kontaktu z okoljem, oz. vdihanim zrakom. Ta pa vsebuje organske in neorganske primesi, od prahu, bakterij, virusov, dima in raznih drugih aerosolov, pa do vlage in izparin, kar vse je lahko alergen. Mesto odgovora je mnogokrat odvisno od velikosti takih vdihanih delcev. Večji so, bolj blizu vходу ostanejo (nos, žrelo), manjši pa prodrejo v spodnje dihalne poti, pa tja do pljuč. Imamo dve vodilni obliki, ki sta najbolj pogosti kot alergični manifestaciji: alergični ali vazomotorni nahod s spremljajočo simptomatiko in bronhialno astmo. Vmes pa je precej prehodnih oblik in različne jakosti.

Alergični in vazomotorni nahod spremlja kihanje, ponavadi v serijah, 5 do 7 krat zapovrstjo, solzenje in pekoči občutek v očesni veznici, vodeni negnojen izcedek iz nosu, pa še večja ali manjša zamašenost nosu. Tudi obnosne votline, sinusi imenovane, so večinoma prizadete in to lahko ugotavljamo tudi z rentgenskimi posnetki le-teh. Spomnimo se le vnetih komplikacij, katerim slede punkcije obnosnih votlin ali pa celo operacija. Druga oblika pa je na splošno poznana astma z vsemi svojimi otenki in komplikacijami.

Najpogostejši rizični dejavniki, ki izzovejo alergično manifestacijo na dihalih so: seno, semena raznih trav, cvetlični prah, posteljnina rastlinskega izvora, pa tudi živalskega. Sem spadajo tudi tobak, dim, gljivice in bakterije, cvetje raznih dreves, kemikalije v vdihanem zraku, saje itd. Rastline pogosto izzovejo nam znani »sensi nahod« ali »seno mrzlico« imenovano. Bolj je zrak nasičen s potencialnimi alergeni, pogosteje srečamo klinične težave. Osebna zaščita z umikom iz takega okolja, odstranitev možnosti kontakta in vdihavanja, pa celo posegi v ekološki sistem in ravnotežje okolja igrajo kar pomembno vlogo. To velja npr. pri alergiji na kostanj, lipo, ciprese, konopljo, repico, razna žita, hmelj in pod. Tu lahko s spreminjanjem rastlinskih kultur ali kolobarjem

spremenimo in odstranimo določene alergene. Seveda, pa gre pri posameznikih za take nosne in astmatične težave, ne pa za epidemiološki problem. V literaturi je zaslediti probleme celo na prej naštetih ciprese kot alergene. Zato verjetno ne samo preventiva, temveč kar zdravstveni ukrep pomeni odstranitev iz takega okolja, kadar sumimo ali pa je že dokazana preobčutljivost za take, določene rastline.

Druga, nič kaj manj pomembna alergološka komplikacija na dihalih je astma oz. astmatični bronhitis, kateremu vzrok so lahko isti ali podobni alergeni, kot onim v nosu. V bistvu velja to za celoten mehanizem odgovorov dihalne sluznice, saj vemo, da je celotna sluznica tako v anatomskem (tj. zgradbi), kot v funkcionalnem smislu (odgovarjanju) sorodna. Še več, enaka je, razlike pa so mestoma le majhne. Eden od pogostih povzročiteljev alergičnih manifestacij v nosu, kot tudi grlu, sapniku in dušnikih, je hišni prah s svojimi sestavinami. Med vodilne sestavine hišnega prahu, ki povzročajo alergijo, prav gotovo sodijo pršice ali grinje. Teh je mnogo vrst. O tem je bilo že mnogo govorenega in napisanega ter dokazanega. Zato nekaj besed o tem. Že dolgo je znano, da v planskih predelih komajda pride do alergije na hišni prah. Večkrat pa je ta prisotna v vlažnih, nižinskih predelih. Ugotovili so zvezo med prahom in pršicami, katere so v suhih, gorskih in sončnih krajih redke. V študijah iz večjega števila industrijskih središč je razvidno, da obstoji zveza med množino pršic v hišnem prahu in nastopanjem otroške astme. Prisotnost pospešujejo stare, vlažne hiše, star les v podih in pod. Skoro bi lahko dejali, da ima na ta rizični dejavnik vpliv socialno stanje, oz. pomanjkanje sodobnih, modernih stanovanj.

Omejeno je bilo, da ima zagotovo odločilen pomen za manjvrednost dihalne sluznice stalno onesnažen zrak s svojimi primesi. Tudi povezava med onesnaženim zrakom in alergijo na hišni prah je znana. Na koncu pa ne gre zanemariti tudi bolj moderne rizične dejavnike, ki so prisotni v našem ožjem in širšem ozračju, kot so razni kozmetični spreji, spreji za usnje, spreji uporabljeni v gospodinjstvu, dezinfekcijska sredstva, pralni praški, osvežilne vodice itd. Najmanj, kar je, je da povzročijo draženje sluznice in s tem njeno manjvrednost. Ko dodamo k temu še alergene hišnega prahu, ali pa druge, imamo opraviti z dokaj neugodnimi posledicami.

Prehrana kot rizični dejavnik

Tudi ta je pomembna in je pri pojavu alergičnih manifestacij ne smemo zanemariti. Iz leta v leto se spreminja naša prehrana, tako v kvalitativnem, kot proizvodnem smislu. Konzerviranje hrane, podhlajevanje v hladilnih skrinjah, zaščita zelenjave in sadja z raznimi škropivi, uporaba antibiotikov in

(Nadaljevanje na 14. strani)

(Nadaljevanje s 13. strani)

pospešujočih dejavnikov v živino-reji, umetna prehrana in pitanje živali, so gotovo stvari, ki pogojujejo nove možnosti alergičnih obolenj. Smatramo lahko, da se je v zadnjih desetletjih naša prehrana spremenila bolj, kot prej v sto letih. Težko je dokazovati razne dodatke v predelavi prehrane kot alergene, vendar je pogostost alergičnih manifestacij zaradi prehrane kar v 10 odstotkov vseh koprivnic (urtikarij) ter kroničnih lokaliziranih manifestacij na koži in sluznici. Ne moremo mimo problema onesnaženja hrane s prej omenjenimi pesticidi, konzervanski, antibiotiki in hormoni. Prav gotovo zavisi pojavljanje alergičnih znakov po zavžitih hrani še od drugih dejavnikov, kot npr. stanje ohranjenosti prebavne sluznice. Namreč, vsaka poškodovana sluznica, sprememba v tkivni sestavi le-te in vnetja sluznice prebavnega sistema lažje pogojujejo vdor prehrabnih alergenov v telo, kot pa zdrava in odporna sluznica.

Na koncu še nekaj napotkov za razmišljanje o alergiji na hrano, prah, pršice, dlako domačih živali ter ukrepov zoper njo. V zadnjem času vse bolj srečujemo v stanovanjih domače, pa celo eksotične živali: pse, mačke, ptiče raznih vrst in pod. Posebno otroci so v ozkem kontaktu s njimi. Z nekaterimi ukrepi lahko preprečujemo nastanek

preobčutljivosti na to povzročitelje oz. njihovo dlako in perje. Prvo je, da v stanovanju nimamo tovrstnih živalih. To velja še posebej za spalnice in dnevne prostore, kjer se največ zadržujemo. V kolikor so te živali prisotne in je dokazano, da gre za alergično obolenje posredno ali neposredno, jih moramo absolutno odstraniti. Drugo je, da moramo vzdrževati naše stanovanje čimbolj brezprašno. Posesajmo prah s sesalcem vsak dan. V stanovanju naj bo čimmanj tekstilnih oblog, preprog, raznih sintetik v katerih se nabira prah. To velja tudi za bogate zavese, živalske kože. Tretje, kar je važno, je dejstvo, da je alergija na hišni prah pogosto alergija prav na pršice. Zato nekateri svetujejo sintetiko v blazine za ležanje, vzglavnike pa na-

V SPOMIN

Nenadoma in mnogo prezgodaj je umrla

Marija Zadravec

Marljivo in vestno delavko DE Žovnek, Hmeljarstvo Poljče bomo ohranili v lepem in toplem spominu.

Delavci Kmetijstva, TOZD Latkova vas

V spomin

V prvih spomladanskih dneh smo se v Šempetru poslovili od naših dolgoletnih članov zadruga:

FRANČIŠKE VINDER,

rojene leta 1905 iz Šempetra 82

JOŽEFE COKAN,

rojene leta 1901 iz Roj 1

PETRA KAČA,

rojenega leta 1899 iz Roj 15

Naj jim bo lahka domača zemlja, ki so jo tako ljubili!

TZO Šempeter

Zahvala

Iskreno se zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sosedom, DO HMEZAD EXPORT-IMPORT in krajanom, ki ste nam nudili pomoč, darovali vence in cvetje in pospremili na zadnji poti

FRANCA CVIKLA

iz Gotovelj. Zahvala tudi pevcem, tovarišu Dragu Kumru za lepe besede in duhovniku za opravljen obred.

Zalujoča žena in otroci.

polnjene s penasto gumo in ne perjem in volno. Čimveč zraka in sonca v naše sobe ter posteljino, naj bo imperativ.

Naj zaključim z željo in mislijo, da je problematika in simptomatika alergičnih obolenj tako razširjena, pestra in obsežna, da jo je nemogoče prikazati le v bežnih obrisih.

Podane so le nekatere misli o rizičnih dejavnikih pri najpogostejših alergičnih obolenjih, na katera včasih pomislimo ali pa tudi ne. O resnejših simptomih, testiranjih, diagnostiki in odrejanju terapije ali pa celo o sprejemu v bolnišnico pa bo vedno in povsod odločal le zdravnik.

LETOVANJA

SOZD HMEZAD ŽALEC organizira v poletni sezoni letovanja ob morju v domu v Crikvenici, v kamp prikolicah v kampih Stupice pri Premanturi in Puntica pri Poreču, v planinah – v brunarici na Golteh.

DOM V CRIKVENICI:

Letovanje bo organizirano v sedemdnevni izmenah in to v predsezoni od 22. 6. do 6. 7., v glavni sezoni od 6. 7. do 17. 8. in v posezoni od 17. 8. do 7. 9. 1985 v našem domu in najetih sobah v neposredni bližini doma.

Po sklepu komisije za letovanje SOZD HMEZAD ŽALEC z dne 11. 4. 1985 bodo cene penzionov naslednje:

A) predsezona

od 22. 6. do 6. 7. 1985

in posezona

od 17. 8. do 7. 9. 1985

1. za delavce SOZD, upokoјence, kooperante in njihove družinske člane	
– gostje nad 10 let	872,00 din
– otroci od 7 do 10 let	705,00 din
– otroci od 3 do 7 let	595,00 din
2. za tuje goste	
– gostje nad 7 let	1.125,00 din
– otroci od 3 do 7 let	894,00 din

B) glavna sezona od 6. 7. do 17. 8. 1985

1. za delavce SOZD, upokoјence, kooperante in njihove družinske člane	
– gostje nad 10 let	1.014,00 din
– otroci od 7 do 10 let	823,00 din
– otroci od 3 do 7 let	694,00 din
2. za tuje goste	
– gostje nad 7 let	1.352,00 din
– otroci od 3 do 7 let	1.074,00 din

Turistična taksa se plača posebej!

PRIKOLICI V KAMPU »STUPICE« PRI PREMANTURI

Letovanje bo organizirano v 10-dnevni izmenah od 10. 6. 1985 do konca sezone. V primeru več prijav kot bo na voljo terminov bodo izmene le **sedemdnevne**.

Cena za dnevno uporabo kamp prikolice je 650,00 din. Turistična taksa se plača posebej.

PRIKOLICI V KAMPU »PUNTICA« PRI POREČU

Letovanje bo organizirano v 10-dnevni izmenah od 10. 6. 1985 do konca sezone. V primeru več prijav kot bo na voljo terminov, bodo izmene le **sedemdnevne**.

Cena za dnevno uporabo kamp prikolice je 650,00 din. Turistična taksa se plača posebej.

BRUNARICA NA GOLTEH:

Za letovanje v brunarici na Golteh so predvidene sedemdnevne izmene z začetkom v soboto. Tu si lahko pripravljate hrano sami v kuhinji brunarice ali pa koristite usluge Hotela Golte.

Cene so enake kot v zimski sezoni!

Prijave:

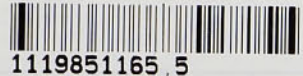
Prijave za letovanje sprejemajo kadrovske službe TOZD, DS, DO od dneva objave razpisa, ki pa morajo biti posredovane v kadrovski oddelek DSSS SOZD HMEZAD ŽALEC do 15. 5. 1985.

Prijave napišite na obrazec z vsemi zahtevanimi podatki, dobite pa ga v vaši TOZD, DS, DO.

Organizator
družbenega standarda
Anton Ajdič

PRVOMAJSKA NAGRADNA KRIŽ 70/1985

1119851165_5

COBISS

	PASTERNAKOV ROMAN DR.....	PESEM HVALNICA	ROLER	MEDMET	LEPO OBLEČEN MOŠKI	IZOBRAŽEVATI, UČITI	KRATICA ZA UTEŽNO ENOTO	1 RIMSKO	ŠPANIJI IN POKRAJINA	IME (KORAČ)	ČE	III. PESNIK (ALIGHIERI)	
	MISELNI VODJA							MLINSKI ŽLEB					
	NASELJE SLABOST, BREZ MOČI			ELEMENT	LEP MLADENIČ IZ GR. MITOLOG.		Rn	NAŠI RAZGLEDI					
	NATRIJ		IT. VIOLINIŠTIN SKLADAR (NICOLA)								TONA		
	DUHOVITOST, DOMISELNOST	NAMIZNO PREGRINJ.	EVROPSKI VELETOK	POLMER							KLOR		
	ZACET. FR. PISATELJA NATURALISTA												
	IT. LETOV. MESTO (FESTIVAL POPEVK)			MEDMET UTISANJA	OSEBNI ZAJMEK	SOSS			SESTAVIL: MILAN DOLINAR	PRISLOV (GOR...)	KONCI POLOTOKA		
	TEKSTILNI IZDELEK			AM. LETAL. DRUŽBA SVETNIŠKI SIJ			OBRAT TEKSTILNE INDUSTRIJE	KISIK	PARADIŽ		PANOGA, DEJAVNOST		
	CIGAN	ČEBULA	SPOŠTLJIVOST OSNOVNA SOLA										
	TURISTIČNI KRAJ V BOKU KOTORSKI			SLED NEGATIVA V VOSEK GLINO ENICA					OSEB. ZAJMEK LJUBKOV. ŽEN. IME				
PORODNIČAR				CITROENOV AVTO	POLT	ZRAK (LAT.)							
GLAVNO MESTO JUŽNE KOREJE						100 m ²							
ŽENIN BRAT			SPREMENLJIVO										
VEČNOST, VEK		IME SLOV. POPEVKAR (FLISER)	POLJSKI NARAVOSLUTEM MELO-CENTR. BIST. (NIKOLAJ)										
OKONČINE			TUJE NOŠ. IME ČRNITI, MAJATI S SAJAMI			KRAVICA		PREDBOŽIČEN ČAS, PRIHOD		SAMOTEŽNI VOZIČEK, SESEK			
ANGL. MESTO SREDIŠČE TEKSTILNE INDUSTRIJE			ANTON CEHOV		SRB. M. IME (NIKOLIĆ)				VRSTA HRASTA	SPOJ GLAVNE S TRUPOM OSEB. ZAH.			
	BLIŽNJEVNI. PREBIVALEC VOJSKOVOJE DRŽAVE	ZVARJENI DEL RASTLINSKI ČLENK			IME SLOV. PEVKE ZABAVNE GLASBE			BED. ANGL. ATLET NA SR. PROGE KARADŽIĆ			FOSFOR	MRČES, ŽUŽELKA	
VRTHNA CVETLICA					KOVANJE			IT. UMRLI ŽAGOD. ADOLF (1886 - 1941)					
POŠMEH					ZAMET, TELE ČJE USNJE MEJNA REKA NDR. POLJSKA			TROPSKA OVJALKA			ŠPANSKO M. IME		
STRUPENA KAČA		SKAVT							SELEN	TURŠKI VELIKAŠ		RAZLIČNA SIČNIKA POKAVLANJE ISTE RESENE NA ZAC. 6T.	
STRUPEHA TEKOČINA, SEST. BARVIL		LOŠČILO		PRIDOBLENO PREMOŽENJE VOJAŠKA ENOTA			ALUMINIJ	REBRA IN HRBTENICA SKUPAJ			DALMATIN. Ž. IME	LITER	
POKOJNI CELJSKI JUDOIST (IVO)			SYAROSLOV GLAS					PEDALNIK PRI KOLOV RATU SR. BOG ZGODOVINE					
AKTINIJ	BELOCVETNA KRIŽNICA ZA PIKANT. SOLATO									BERLINSKI RADIO	URADNI SPIS	LATINSKO K, DO, V,	
				AMPER		13. ČRKA		AVTOMOBIL. OZNAKA NIZOZEMSE		IT. FILM. IGRALEC (VALONE)		1. ★	
				PAVEL GOLIA	NAPLAČILO	REPNO PERJE (1)				ENAKI SOGLASHNIK		NEODIJ	
								RISALA: MILENA RAZBORŠEK	PIVSKI VZKLIK			ZGODEN	
												POGAN, VELIKAN	

HMELJAR

MAJ 1985 – ŠT. 3

PRILOGA ZA HMELJARSTVO

Mag. ERNEST ERMENC

SEJA EKONOMSKE KOMISIJE, TEHNIČNE KOMISIJE IN PREDSEDSTVA IHB V PARIZU 8. IN 9. MARCA 1985

V Parizu so bile 8. in 9. marca letos seje ekonomske komisije, tehnične komisije in predsedstva IHB. Udeležili smo se jih tudi predstavniki jugoslovanskih hmeljarjev.

Na seji ekonomske komisije, ki jo je vodil predsednik gospod Blest iz Anglije, so predstavniki posameznih dežel podali poročila o površinah hmeljišč in pridelkih hmelja za leto 1983 in 1984 ter načrt površin pod hmeljem za leto 1985.

Podatki o pridelkih hmelja mednarodnega hmeljarskega biroja v svetovnih površinah

Država	1983		1984		1985 ha
	ha	q	ha	q	
Avstralija	1474	16.950	1.317	26.146	1.317
Belgija	813	16.259	762	14.085	717
BRD	19.785	368.439	19.628	355.160	19.400
ČSSR	18.772	125.480	11.927	108.447	12.173
DDR	2.250	34.500	2.370	32.550	2.480
Anglija	5.622	5.073	5.090	99.000	4.450
Spanija	2.003	29.161	2.003	28.447	2.003
Francija	716	13.246	671	12.558	615
Madžarska	563	5.226	532	5.795	518
Jugoslavija	3.408	45.785	3.426	60.967	3.389
Poljska	2.410	29.500	2.433	27.450	2.468
USA	15.050	308.585	12.678	254.770	11.736
Skupaj:	65.866	1.078.587	62.337	1.004.375	61.206

V svetu se površine pod hmeljem počasi zmanjšujejo. Nekoliko večjajo hmeljišča Češka in Sicer za 187 ha, Nemška demokratična republika za 80 ha in Poljska za 35 ha. Pri članicah IHB so se površine iz leta 1983 na 1984 zmanjšale za 3529 ha in iz leta 1984 na 1985 po planu za 1131 ha, skupaj v 2 letih za 4660 ha. Največ hmelja so skrčili Amerikanci, nato Angleži, Belgijci in Francozi, le počasi se površine pod hmeljem zmanjšujejo tudi v Zvezni republiki Nemčiji. Hmelj, letnik 1984 je v glavnem prodan, pa tudi pri trgovcih ni večjih zalog, razen v ekstraktu. Večje zaloge hmelja pa so v pivovarnah. Nadaljnje povpraševanje po hmelju na svetovnem trgu pa bo močno odvisno od pridelka hmelja v letošnjem letu.

Trend razvoja hmeljarstva v svetu, zlasti na zahodu je, da se širijo kultivarji hmelja z večjim odstotkom alfa kislin. Ti kultivarji dajejo večje pridelke in boljše prenašajo novo tehnologijo pridelovanja. Le Češka ostaja na aromatičnem hmelju. Že sedaj, zlasti pa v bodoče bo primanjkovalo aromatičnih hmeljev, zato je pravilna odločitev naše Hmeljarske poslovne skupnosti, da moramo na polovici hmeljišč zadržati savinjski golding. Za svetovno hmeljarstvo ni dobro, da

se širijo hmeljski kultivarji z veliko vsebnostjo alfa smol, kajti pivovarnarji hmeljijo pivo po alfi in čim večjo alfo ima hmelj, tem manjše količine hmelja potrebujejo. To pa seveda v veliki meri vpliva na hmeljne površine.

Povpraševanje po hmelju na svetovnem trgu je trenutno slabo. Tudi predprodaja za naslednje leto gre bolj počasi, vendar imamo mi proste količine hmelja za svetovni trg v glavnem prodane.

Med članicami IHB je bilo tudi precej preprirov glede površin pod hmeljem. Nemci so očitali Čehom, da v sedanjem času povečujejo površine pod hmeljem, kakor tudi Vzhodni Nemci in Poljaki. Čehi pa so zopet nazaj ugovarjali, da so prav v Zvezni republiki Nemčiji in v Ameriki v zadnjih desetih letih najbolj povečali površine pod hmeljem in tako povzročili hiperprodukcijo hmelja in krizo v prodaji. Zaskrbljujejo je vprašanje, kako širijo hmeljišča dežele, ki niso članice IHB. To so v glavnem Sovjetska zveza, Kitajska in Japonska. Kitajska ima že okrog 6.000 ha hmelja in Sovjetska zveza okrog 15.000 ha. Sedaj Kitajska prodaja hmelj Sovjetski zvezi, ki ga je prej kupovala v Zahodni Evropi. Vendar po najnovejši informaciji gradijo Čehi okrog 100 pivovarn v Sovjetski zvezi. Kaže, da se bo v bodoče prav v vzhodnih deželah poraba hmelja večala. Proizvodnja piva tudi v zahodnih deželah narašča čeprav počasi. Če bomo tudi v bodoče zmanjševali površine pod hmeljem v svetu, se bosta proizvodnja in potrošnja hmelja uskladili in prodaja hmelja na svetovnem trgu normalizirala.

Sejo tehnične komisije je vodil dr. Maton iz Belgije. Kakor vsako leto bo tudi letos na kongresu hmeljarjev zasedanje tehnične komisije na katerem se bo v glavnem razpravljalo o obdelavi hmelja. Za to zasedanje tehnične komisije so določene tri glavne teme:

1. Tehnika obdelave tal v hmeljiščih. Referat bo imel dipl. ing. agr. Franz Gmelch, direktor inštituta za hmeljarstvo v Hüllu – ZRN.

2. Tehnika obdelave tal v hmeljiščih v Nemški demokratični republiki. Referat bo imel dr. Borde.

3. Obdelava tal v hmeljiščih v zimskem času in uporaba mladih poganjkov hmelja za solato. Referat bo imel direktor inštituta iz Belgije dr. Maton.

4. Kot koreferat pa bo tudi uporaba gnojevke v hmeljiščih, ki ga bo imel dipl. ing. agr. Dolinar Milan iz našega inštituta.

V razpravi so predstavniki posameznih dežel razpravljali o tem, da imajo – tako kot pri nas – tudi drugje velike težave z obiranjem, sušenjem in basanjem hmelja. Nekateri so bili mnjenja, da bi tudi o tej problematiki morali razpravljati. Končno smo se odločili, da bi o tehnologiji spravila razpravljali na kongresu prihodnje leto in bi razpravo posvetili samo tem vprašanjem. Belgijci so tudi postavili vprašanje o mednarodni izmenjavi novih kultivarjev hmelja in o vzgoji brezviroznih sadik hmelja. Tudi to so problemi, o katerih bo v bodoče potrebno širše spregovoriti.

Sejo predsedstva IHB je vodil namesto predsednika g. Sebacherja, ki je zbolel, podpredsed-

Kljub ostri zimi struktura zemlje ni takšna kot smo pričakovali

nik g. Sinerati iz ZDA. Nato so bili imenovani predstavniki posameznih dežel v predsedstvu IHB. Jugoslavijo je zastopal predsednik jugoslovanskih hmeljarjev dipl. ing. Veljko Križnik. Bile so tudi volitve novega predsednika IHB, ker je dosedanjemu g. Sebacherju potekel mandat. Za novega predsednika IHB je bil na predlog dr. Kastnerja izvoljen g. Sinerati iz ZDA in za podpredsednika pa so bili izvoljeni na predlog predstavnika ČSSR g. Sebacher iz ZRN, g. Borde iz DDR in g. Bureš iz ČSSR. Za sekretarja IHB je bil ponovno izvoljen dr. Lojze Četina iz Jugoslavije.

Nato je podal poročilo predsednik ekonom-

ske komisije g. Blest, ki je ugotovil, da so se pri članicah IHB površine pod hmeljem zmanjšale iz leta 1983 do sedaj za 4660 ha. Proizvodnja piva v svetu pa v glavnem stagnira, oziroma malo narašča. Zaloga hmelja v svetu se ocenjuje za 10 mesecev in je v glavnem v obliki ekstrakta. Zaskrbljujoče pa je, da nimamo točnih podatkov o pridelku hmelja in proizvodnji piva za LR Kitajsko in Sovjetsko zvezo. Ti dve deželi sta veliki in lahko veliko pomenita v svetovnem merilu. Ves aromatičen hmelj je prodan in je še povpraševanje po njem. Nearomatični hmelj pa se težje prodaja.

Predsednik tehnične komisije dr. Maton je

podal poročilo iz seje tehnične komisije in povedal kateri referati bodo podani na kongresu hmeljarjev letos.

Ker bo letos kongres hmeljarjev v Čehoslovaški od 5. do 8. avgusta v Nitri, so predstavniki čehoslovaških hmeljarjev povabili vse članice IHB, da se udeležijo hmeljarskega kongresa v Nitri. Zasedanje ekonomske kakor tehnične komisije in predsedstva je bilo bolj umirjeno kot prejšnja leta. Razprave so bile zavzete in strokovne. Če bo letos letina hmelja v svetu normalna, potem ne pričakujemo večjih težav v zvezi s prodajo hmelja.

Dr. DRAGICA KRALJ

PRIZNANJE IN PRIDELOVANJE HMELJNEGA SADILNEGA MATERIALA

V slovenskem registru je 218.5 ha matičnih hmeljnih nasadov (986.000 rastlin). Od tega je 72 ha (327.000 rastlin) savinjskega goldinga, 101 ha (46.600 rastlin) aurore, 20 ha (79.000 rastlin) atlasa, 2 ha (11.000 rastlin) apolona, 0,5 ha (2000 rastlin) bobka, 6 ha (31.000 rastlin) buketa in 17 ha (70.000 rastlin) bliska. Iz priznane postopka smo v letu 1984 izločili 12 ha in 2,75 ha iz registra. V register pa smo vpisali novih 16,21 ha (72.300 rastlin) savinjskega goldinga, 2,40 ha (12.100 rastlin) aurore in 3 ha (15.000 rastlin) bliska.

Zaradi sortne pomešanosti traja selekcija več kot 2 leti. Pomešanost je posledica zamenjave kultivarja brez kolobarja, sajenje z netipičnimi ukoreninjenci in dosajanje s sadikami drugega kultivarja. Neočiščeno hmeljišče od predhodnega hmelja bo povzročalo poleg sortne pomešanosti še prehitro reinfekcijo z virusi, ko bomo sadili brezvirusne sadike.

Priznan sadilni material pogojuje kondicijsko dobra hmeljišča in sortno čistost. Vzdrževanje sortne čistosti v hmeljiščih pa predstavlja stično točko med zlahtnjenjem hmelja, ki se odvija na Inštitutu za hmeljarstvo in delom tehnologov v proizvodnji. Ohranjanje homogenetske populacije ima osnovo v reprodukcijskem materialu, nad katerim je kontrola zaupana priznavalni službi. Ta sprejema prijave za potencialne matične nasade in jih po uspešno opravljeni negativni selekciji prizna. V drugi fazi pa priznava pridelovanje sadik v teh matičnih nasadih. S priznavno službo je bila do nedavna, ko smo pridelovali samo en kultivar, zglajena pot za uvajanje novih kultivarjev v proizvodnjo, hkr-

ti je bila zagotovljena vzdrževalna selekcija. Danes, ko imamo širši sortiment pa je vzdrževanje sortne čistosti pogojeno z več dejavniki, z osvojenimi metodiko priznavanja pa ne moremo zagotavljati zdravstveno neoporečnost sadilnega materiala iz vidika skupine virusov, ki zmanjšujejo pridelok in kakovost a znaki obolenja niso vidni na rastlinah.

Savinjski golding je bil do leta 1959, ko smo začeli z uvajanjem priznane sadilnega materiala, pomešan s češkimi in nemškimi tipi hmelja in tudi s takšnimi, ki niso dali pridelka zaradi virusnih obolenj. Danes so hmeljišča savinjskega goldinga pretežno očiščena teh tipov. Uvajanje širšega sortimenta v proizvodnjo pa je povzročilo vedno večjo pomešanost hmeljne populacije, ne glede na to, da je bil za sajenje uporabljen priznan sadilni material. Pojav je zaskrbljujoč, saj nas vodi v nove, neprijetne situacije, zmanjšuje nam danosti, pridobljene z večjim izborom kultivarjev.

Zaradi koncentracije hmeljišč v Savinjski dolini primanjkuje primernih tal. Prepogosto zamenjujejo kultivar, ne da bi upoštevali predpisani kolobar. Takšna tla izgubijo rodovitnost, prav tako pa niso očiščena, ostanki predhodnega kultivarja se ukoreninijo in rastejo intenzivneje kot poganjki iz na novo posajenih sadik. V takšno nepripravljeno zemljo posajene priznane sadike, z zagotovljeno nadpoprečno kondicijo in sortno čiste, ne dajo pričakovanega rezultata. Ne samo, da kultivar v utrujenih tleh ne razvije svojega genetskega potenciala za pridelok, temveč izgubi tudi svojo identiteto zaradi prevelike sortne pomešanosti. Pomešanost je

Pozornost žičnicam, posebno sidrom

tako velika, da negativna selekcija ni več učinkovita. Prvič traja predolgo, drugič pa nastane prevelika škoda, saj je potrebno izločiti do 30 odstotkov rastlin. Takšno hmeljišče je ne glede na priznan sadilni material obsojeno na trajno slabši pridelok in slabšo kakovost.

Sortna pomešanost je pogosto tudi posledica sajenja z ukoreninjenci. Ukoreninjanje sadik v posebnih nasadih daje možnost, da potencialno hmeljišče v istem letu dobro pripravimo za sajenje. Žal pa zaradi hlastanja po pridelku tudi tako pridobljeno leto ne izkoristijo za kolobarjenje, temveč posadijo ukoreninjence v neočiščeno in utrujeno zemljo. Pri ukoreninjanju sadij

Melanje gnojil v vrste je dvakratna škoda, ki ima lahko hude posledice na pridelok

Odstranjevanje ostankov hmeljevine se obrestuje že spomladi, je pa potrebno tudi zaradi uničevanja prosene večše

različnih kultivarjev na enem mestu, pride pogosto tudi do naključne pomešanosti. Posledica je nehomogena, sortno pomešana populacija. Sortna pomešanost je zadnji čas povzročena tudi z nepravilnim dosajanjem. Zaradi velike delovne konice se namreč dogaja, da hmeljišče dosadijo pomotoma s sadikami drugega kultivarja. Zaradi takšne pomešanosti populacije proizvodnega hmelja, so matični nasadi še posebno dragoceni ker v njih ohranjujemo sortno tipičnost.

Trenutno imamo 218 ha matičnih nasadov, kar je v skladu s planirano obnovo. Letno izločimo 10 odstotkov ostarelih nasadov, prav toliko želimo pridobiti novih. Žal zadnja leta tega plana ne dosegamo iz preprostega razloga, ker je v prijavljenih drugoletnikih sortna pomešanost prevelika. V letu 1983 smo npr. od 36 ha prijavljenih drugoletnikov odklonili 10 ha. Sortna pomešanost je bila več kot 20-odstotna. V takšnih nasadih je negativna selekcija škodljiva, saj povzroči preveč praznih mest. V letu 1984 smo imeli v priznavalnem postopku 69,9 ha hmeljišč, priznali smo 21,6 ha. Ponovno smo pregledali in ponovili negativno selekcijo v

13,6 ha nad 10 let starih matičnih nasadih. Med njimi smo izločili iz registra 2,3 ha savinjskega goldinga zaradi slabe kondicije.

V dolgoročnem programu imamo pridelovanje brezvirusnega sadilnega materiala za starejše kultivarje. Ker znaki obolenja niso vidni na rastlinah, okuženih rastlin ne moremo z negativno selekcijo izločiti. Dolinarjeva (1984) pa je dokazala, da sta oba močno razširjena kultivarja aurora in posebno savinjski golding, okužena s skupino virusov, ki zmanjšujejo pridelek in količino grenčičnih smol. Hmeljarstvo si z uvedbo brezvirusnih sadik obeta večje pridelovalne efekte, posebno kar se tiče savinjskega goldinga. Vendar problem ostaja isti kot pri priznavalnem sadilnem materialu. Sortna čistost tudi v tem primeru ni pogojena samo s sadilnim materialom, temveč tudi z načinom priprave zemljišča in je tudi v tem primeru neobhodno potrebno vključevati v delovni proces kolobar. Neočiščeno hmeljišče od ostankov predhodnega hmelja je v primeru sajenja brezvirusnih sadik še škodljivejše, saj poleg sortne pomešanosti, ki je nujna posledica, lahko povzroči še prezgodnjo reinfekcijo z virusi.

Preveč vodil ni dobro za pridelek

REGISTER MATIČNIH HMELJIŠČ V SRS ZA LETO 1984

Organizacija	Savinj. golding		Aurora		Atlas		Apolon		Bobek		Buket		Blisk		
	ha	število rastlin	ha	število rastlin	ha	število rastlin	ha	število rastlin	ha	število rastlin	ha	število rastlin	ha	število rastlin	
Inštitut za hmeljarstvo Žalec	0,56	2760	3,09	11825	0,56	2670	0,56	2670	0,26	1000	1,15	6840	1,70	9960	
K Hmezad															
TOZD Latkova vas															
DE Vransko	8,36	31815													
DE Žovnek	6,63	24960	4,26	15300											
DE Latkova vas	4,98	26842	4,31	16550	4,53	21100							10,05	36713	
TOZD Petrovče															
DE Šempeter			4,26	20630										3,00	15170
DE Vrbje	21,44	113060	12,30	63380	4,45	19800					0,90	6070			
DE Petrovče	1,80	6840	8,54	32090							1,72	6280			
DE Šmarjeta	3,37	12900	2,40	12110											
PE Vojnik	8,40	38166	4,00	18460											
TOZD Radlje ob Dravi															
														0,38	1820
KZ Savinjska dolina															
TZO Braslovče	1,58	6550	4,19	17330	0,42	1246									
TZO Polzela	0,81	2420	3,97	15706										0,49	1730
TZO Petrovče	2,64	7640	5,26	23580							0,11	815			
TZO Prebold			0,97	4550							0,34	1960			
TZO Šempeter			2,49	11327	1,22	3470	0,64	3150	0,20	1000	0,45	1760			
TZO Trnava			6,42	30120	2,00	5300									
TZO Gotovlje			3,81	17210											
TZO Vransko	0,60	1970	1,46	5660	1,82	5590	0,80	4600							
TZO Tabor	1,67	5240	1,80	8558											
ZKZ Mozirje															
Rečica/Savinji	4,00	22560													
Mercator Sevnica															
			4,35	20475											
Agraria Brežice															
Pos. Trnje			5,47	27400	4,19	20050									
Koroška KZ															
TZO Ledina			4,50	20500											
Slovenj Gradec															
KZ Zadrugnik															
Ruše			5,25	30950									0,96	5000	
KK Ptuj															
Zavrč	5,50	23140													
Turnišče			8,40	42120							1,50	7220			
Skupaj	72,34	326.863	101,50	465.831	19,19	79.226	2,00	10.420	0,46	2.000	6,17	30.945	16,66	70.393	

Skupaj v SRS 218,32 ha in 985.678 rastlin

LETNI SEMINAR HMELJARSKIH TEHNOLOGOV IN POSPEŠEVALCEV

Hmeljarski tehnologi in pospeševalci smo se zbrali v Lipici 4. in 5. marca. Udeležba je bila rekordna, 117 predavateljev in poslušalcev. V to število zajemamo dva gosta iz Madžarske, štiri iz B. Petrovca, dva od njih sta bila tudi predavatelja, nadalje devet kmetov in pet pripravnikov. Na govorniškem odru se je zvrstilo 14 predavateljev iz Inštituta, Hmezada, in B. Petrovca; PS Styrie, s pozdravnim govorom pa tudi gost iz Madžarske, ki je predstavil njihove hmeljarske uspehe v pridelovanju in med drugim obžaloval, da niso dobili naše tako zaželjene aurore. Namreč v nadzorskem sortnem poskusu presega v vseh pogledih ostale sorte.

Ze samo dejstvo, da se je zvrstilo za pultom 15 govornikov pove, da je bil program sestavljen iz veliko tem in da je bil prenatrpan ali z drugo besedo prekratek, če upoštevamo, da smo prvi dan začeli s predavanji šele ob 11.30, drugi dan pa zaključili ob 16.30 uri. Vmes smo si ogledali še prutarino in vinsko klet v Sežani, ter kobilarno v Lipici. Res naporna dva dneva, vključno s prevozom v obe smeri, utemeljmeta sklep, da se v bodoče organizira seminar za tri dni, saj še za sindikalni izlet včasih komaj zadostujeta dva dneva, je hudomušno (vendar resnično op. p) pripomnil eden od udeležencev seminarja.

Razumljivo, da ob takšni časovni stiski ni bilo diskusije, saj je vsak udeleženec ob pogledu na program uvidel, da če se bo oglasil ne bomo prišli nikamor. Zato je s te strani gledano bila slaba volja upravičena, še težje pa je bilo povzeti vsebino seminarja in sugestij za zaključke.

V ta namen smo imenovali komisijo za izdelavo zaključkov v kateri so bili referenti iz inštituta in tehnologi iz kmetijstva Žalec, KZ Savinjska dolina, predstavnik Export-import in sekretar PS za hmeljarstvo.

Na sestanku komisije smo ugotovili realizirane zaključke iz leta 1984, jih je bilo 25, izločiti tiste, ki so imeli kratkoročni značaj in tiste, ki so kot delovna dolžnost za vsakega kmetijskega

Prav in lepo je, če so hmeljišča skrbno obdelana, vendar pretirana obdelava več škodi kot koristi

Po rezi, pred razrastjo poganjkov, je potrebno opraviti prvo škropljenje proti peronospori – kuštravcem

strokovnjaka obvezujoče in manj strokovne. Sklenili smo nadalje, da še vedno aktualne in delno realizirane ponovno objavimo za široko hmeljarsko javnost in kot opomnik za udeležence seminarja, nove pa dodamo. Smatrali smo, da objavimo kot stalne tudi take zaključke, o katerih na seminarju sploh ni bilo govora.

Nekatere stare zaključke, smo združili, druge drugače oblikovali:

1. Nasipanju hmelja in sušilnico, temperaturi sušenja in navlaževanju moramo še naprej posvečati vso skrb tako, da bomo pri 55 °C na gravitacijskih in 65 °C na sušilnicah s podpihom, hmelj sušili največ 8 ur in pri tem ohranili vsebnost eteričnih olj in mehkih smol. Posušen hmelj naj ima 8 % vlage, pred basanjem pa 11 %.

2. Za tehnologe, vodje sušilnic in sušiče naj se ponovno organizira seminar pred začetkom sezone obiranja.

3. V posušenem hmelju ne sme biti več kot 20 ppm ditiokarbamatov (cineb, ciram, metilmetiram, maneb, propineb, metiram), zato škropiv na osnovi detiakarbamatov začetka cvetenja dalje ne smemo več uporabljati. Hmelj z vsebnostjo reziduov nad navedeno vrednostjo, ni več trgovsko blago.

4. Proizvajalec hmelja je odgovoren za kakovost hmelja še po prevzemu do prodaje ter nosi riziko morebitnih reklamacij.

5. Hmeljno komisijo se še naprej zadolžuje, da v času obiranja hmelja preko svojih organov izvaja kontrolo in preglede sušilnic in obiranja strojev.

6. Inštitut naj pred začetkom obiranja prognozira čas polne tehnološke zrelosti hmelja za orientacijo začetka obiranja.

7. Za zmanjšanje škode po proseni večji morajo sodelovati vsi tehnologi in pospeševalci z občinskimi inšpektorji, da bodo ostanki rastlin, zlasti koruzne slame, hmeljevine in ostankov rezi uničeni, odnosno zaorani do konca aprila.

8. Da bi popravili fizikalne lastnosti tal in uničili ves hmelj v času premene, zlasti ko menjavamo kultivar, je potrebno uvesti dveletni kolo-bar z žitom in metuljnicami.

9. Več skrbi je posvetiti sortni čistosti nasadov na ta način, da bomo redno opravljali negativno odbiro v proizvodnih nasadih, vse prvotne nasade pa obravnavali kot matične nasade, brez ozira na to ali bodo vključeni v priznavanje ali ne.

10. Pri napeljavi števila vodil in trt na vodilo se moramo ravnati po gostoti sajenja, zemlji in kultiviranju, v nobenem primeru pa ne več kot tri trte na vodilo ob koncu vegetacije.

11. Ponovno se naj organizira razstava hmeljnih vzorcev in jo razširi s prikazi napak pri spravilu.

12. Hmeljna komisija naj formira odbor za prijavo uzanc za trgovsko vrednotenje kakovosti, s skladu z EGS uzancami.

13. Na seminarju podani referati se naj objavijo v »Hmeljarju«.

NOVI ZAKLJUČKI IZ LIPICE

14. da bi pričeli z intenzivnim varstvom hmeljišč, je potrebno usposobiti kmetijske strokovnjake na enem od tehnoloških sestankov.

15. Aktivirati že formirano mrežo dežernih postaj za prognozo namakanja hmeljišč.

16. Ker je veliko hmeljišč že prav dobro založenih s hranili, opustimo založno gnojenje, ko je fosfora več kot 35 in kalija 40 mg/100 gr tal. V takih primerih gnojimo le še za odvzem.

17. Uničevanje divjega hmelja moramo ponovno intenzivirati s sistematičnimi pregledi.

18. Da bomo proizvedli zadostne količine savinjskega goldinga, moramo pri obnovi nasadov upoštevati sklep PS, da bo vsak proizvajalec dosegel razmerje površin SG : A + B 50 : 50, proizvodnjo pa 40 : 60.

19. V bodoče naj bodo seminarji 3 dnevni, da bo več časa za diskusijo, organizirajo pa naj se izven hmeljarskega področja.

20. Referenti naj v bodoče pripravijo pismeno gradivo pred pričetkom seminarja, za boljše spremljanje komentarja.

21. Sušilnice se naj opremijo z anemometri, sondami in vlagomeri in daljinskimi termometri, obiralni stroji pa z merilci števila obratov.

22. Za hitrejšo in kakovostno sušenje hmelja se naj upošteva optimalna enakomerna debelina nasutega sloja, ki naj se po potrebi občasno premeša.

23. Potrdijo se predstavljene raziskovalne naloge, ki jih sofinancira Raziskovalna skupnost Slovenije in hmeljarji Slovenije.

Na tem mestu se želimo posebej zahvaliti že v uvodu omenjenemu gostu iz kombinata Boly na Madžarskem ing. Ambrus Lajošu, dipl. ing. Janu Sabu iz Bačkog Petrovca za podan rezultat o odvzemu hranil in potreb po hranilih v razmerah Vojvodine, kolegu dipl. ing. Stevici Preliču za predstavitev kombajna za obiranje hmelja, ki ga je posnel v Angliji v času delovanja, obema slednjima pa še za prinesene vzorce z izdelano pentljo 0,6 mm debele žice za sidranje vodil. Zahvaljujemo se tudi pivovarjam Laško, Union in Talis za vzorce piva.

Mladi nasadi brez plevelov